Biblioteca Bucureştilor

7
Iulie
2000

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

VICTOR ION POPA

1895 - 1946

105 ani de la naştere

"Trebuind să lupte cu multe avataruri ale unui destin de creator,
Victor Ion Popa nu s-a lăsat niciodată ispitit de atitudinile negative ale spiritului,
de mizantropie şi deznădejde şi a fost împătimit de munca printre oameni,
de solidaritate profesională. Animator dinamic, dăruit cu arta de a sluji,
cu pasiunea devotamentului, beneficiind de aptitudini de pedagog,
el constituie o expresie a dorinței şi a puterii de a comunica mereu cu ceilalți".

Radu Beligan

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Anul Eminescu 2

Bucureștii de altădată

Paul CERNOVODEANU – Călători străini prin Bucureşti. Concluzii 4
Ana Maria ORĂŞANU – Vechi zidiri bucureştene – Pe urmele pictorului Ştefan Luchian 5
Hugo von GAUDI – Bucureşti. Un scurt vademecum pentru germani (II) 8

Istoria cărții

Doina NĂGLER – Ştiri despre Țările române în "Journal encyclopedique" 13

Centenar Robert Desnos 16

Autografe contemporane

Anghel DUMBRĂVEANU – Spiritul verii – Poeme 18

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – O zi din viața Premiului "Goncourt" (I) 20

Puncte de vedere

Forumul Civic Național Român
Grigore C. BOSTAN – Mihai Eminescu şi Universitatea din Cernăuți 21

Meridian biblioteconomic

Bibliotecile publice 24
S. N. PROSSEKOVA – Rolul bibliotecilor în noile procese de învățământ 28
Zilele Bibliotecarului din Austria 29
EBLIDA – Orizonturi, programe, inițiative 31

Undeva, în Europa...

Teofil BĂLAJ – Marele "Oscar" şi calitatea de martor (II) 33

Agenda culturală

José Augusto SEABRA – Omagiul Ambasadei Portugaliei lui Camões şi lui Eminescu 34
Misiunea umanistă a UNESCO 34
Şerban C. ANDRONESCU – Scrisorile Mihai Eminescu – Veronica Micle 35
Săptămîna culturii elveţiene la Bucureşti 36
Calendar 36
Noutăți editoriale 38
Calendarul evenimentelor culturale – iulie 2000 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

[...] Poezia eminesciană nu e altceva decît o pledoarie pentru dezalienare. Pentru eliberarea individului şi a colectivităţii de orice servituţi. Premisa fiind identificarea contradicţiilor existenţiale, reductibile la schema bine – rău, la varianta posibil – imposibil, la cea a lui "a voi" şi "a putea", a avea conştiinţa limitelor şi a întrezări dincolo de ele continentul mirobolant al desluşirilor geometrizate cu ochiul fantasticului. De a fi mag călător printre stele, în tentativa descifrării frumuseţilor şi legilor cosmice, de a imagina (ca în *Luceafărul*) idila dramatică dintre o pămînteană şi un spirit astral, de a observa că antitezele caracterizează văzutele şi nevăzutele din macro şi microcosm. Dar şi a fi un Dionis (sau un Hyperion) pentru care fericirea (*id est* împlinirea) nu presupune neapărat zborul spre înălţimi demiurgice, cît satisfacţia realistă a viselor omeneşti elementare. Prin, în primul rînd, evadarea în natură. Mai exact spus: reintegrarea în natură. În codru, la margine de lac, sub cascada florilor de tei, la ţărm de mare. Unde totul pulsează vitalitatea, ritmurile biologicului se arată a fi sempiterne, uranicul se oglindeşte în neptunic, iar oceanul se reclamă din celest, caligrafiind, în timp şi spaţiu, un statut al condiţiei umane, deopotrivă reale şi dezideratives. Statut pe care Eminescu îl formulează în paradoxul lui *"dureros de dulce"*. Sintagmă greu traductibilă, prin inflexiunile sale polisemantice, oricît ne-am raporta la vreo propoziţie schopenhaueriană cu orizont problematic similar. Adîncind relaţia dintre termeni, Eminescu invită, de fapt, la transcendentalizarea trăirii. La ceea ce, în plan erotic, se traduce prin viziunea feerică din *Călin (file de poveste)* prin cea a răzvrătirii din *Mortua est!*, prin cea suavdiafană din *Atît de fragedă*, printr-o chemare ca: *"hai în codru, la izvorul"*, prin simbolul *"florii albastre"*, prin acela al lui *"Făt-frumos din tei"*, printr-un poem-sinteză ca *Şi dacă...*, într-un cuvînt, prin supravieţuire. Prin dragoste. Sentiment definitoriu, la scara valorilor morale salvgardante. Prin omenescul lui. Prin perenitatea lui. Prin caracterul său enigmatic. Esenţial eroic. Eroic şi cînd dragostea s-ar putea numi antidragoste. Cînd se sublimează în ură, în dispreţ, în blestem. Cînd dialogul se transformă în monolog-diatribă, iar imaginea izolată "pro toto" e Dalila, ca în *Scrisoarea V*. Pentru că, aici, visul afirmă negînd. Visul, adică idealul. Ideal, adică desfacere de înstrăinare. Cum e în peisajul eminescian, predominant nocturn, luna. Lumina atotbiruitoare. Stăpînă a tuturor valurilor, a codrilor de argint, *"regină a nopţii"*, a Vieţii şi a Morţii. [...] (Aurel Martin, Prefaţa la *Mihai Eminescu – Poezii/Poemas*, Editura Minerva, 1980)

Oda
(En metro antiguo)

No creí que aprendería a morir;
Siempre joven, envuelto en mi capa,
Miraba soñador hacia la estrella
De soledad.

Cuando surgiste tú en mi camino,
Sufrimiento tú, atrozmente dulce...
Bebí lo voluptuoso de la muerte
Con inclemencia.

Ardo amargo sufriendo como Nessus,
O como Hércules muerto por sú túnica;
Mi fuego todas las aguas del mar
No apagarían

Por mi sueño destruido me lamento,
En propia hoguera me derrito en llamas...
Puedo revivir luminoso cual
Pájaro Fénix?

Desaparezcan turbadores ojos,
Vuelve a mi pecho, triste indiferencia;
Para poder morir tranquilo, a mí
Mi ser devuelve.

Traducción de Omar Lara

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rîul ce-mi proroceşte ce-o să cînte inima mea ruptă de durere, acel rîu i-a prorocit şi lui Omer. Altfel l-a înţeles el, altfel eu. Crezi că a unge inima cu mierea mîngîierei este a uda buzele cu vin. Cum peştele poate trăi numa-n apă, astfel sufletul meu poate trăi numa-n mine. Cum lacrima iese din ochi, astfel iese gîndirea pe buze. Însă ochiul umed de bucurie altfel de lacrimi varsă, decît cel orbit de dureri. Omul e productul împrejurărilor sale, prin transparentul zilelor sale se vede enigmatica umbră a acelor visuri de viitor asupra cărora l-a surprins moartea. (*Fragmentarium*)

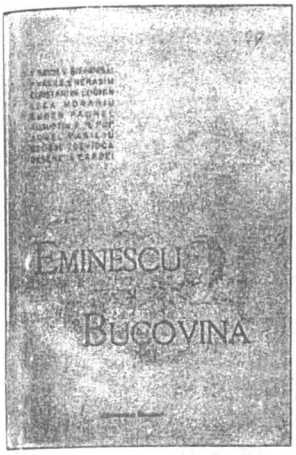

Eminescu și A. Pumnul

Un rol hotărîtor în formaţia sufletească şi intelectuală a lui Em. a avut profesorul său Aron Pumnul, la care locuia, în 1856 – 7, Neculai Eminovici, iar în 1857 – 8 locuiau: Şerban, Neculai, Gheorghe şi Ilie. Tot la Pumnul a locuit şi Mihai Em. dela 1858 până la 1860, după mărturia lui V. Bumbac. Încă de acum îl vor fi atras cărţile din "biblioteca gimnaziaştilor", unde va ajunge el însuşi bibliotecar în toamna lui 1865. Aici a citit literatura română a înaintaşilor, aici a cunoscut trecutul naţional din cronicele lui Kogălniceanu, aici i s'a infiltrat respectul şi înţelegerea pentru marii luminători şi luptători naţionalişti ardeleni. "Aron Pumnul îl trata [pe Em.] cu deosebită bunăvoinţă şi-l lua ades la sine" (Ştefanelli, 26). De altfel Pumnul venea, pe când era Mihai elev, foarte neregulat la curs, fiind bolnav; uneori Em. îl conducea până acasă. Pumnul şi suplinitorii săi, M. Calinescu şi I.G. Sbiera, predau guamatica, literatura şi istoria română. I.G. Sbiera, într'o scrisoare cătră Maiorescu (Cernăuţi, 3 Iulie 1889), spune: "Pumnul din 1861 puţin ce a mai funcţionat ca profesor, şi când se tâmpla de mai relua pe scurt timp cursul său, propunea numai în clasele superioare până unde nu ajunsese M. Eminescu. Eu am suplenit pe atunci pre Pumnul şi i-am şi urmat chiar în profesură. Em. cât a fost în gimnaziu a fost învăţăcelul meu din limba românească şi ne înţelegeam foarte bine împreună, era foarte bun şi blând băiat, dar n'avea gust la studii serioase şi sistematice, lua toate mai pe uşorul, căuta să culeagă floricele, dar nu-i plăcea să'şi înghimpe degeţelele". (Torouţiu: Studii şi doc. III, 116). Hotărît lucru că, în afară de activitatea şcolărească, Em. îşi avea preocupările lui literare şi un clocot sufletesc ascuns pe care nu i-l cunoşteau nici colegii şi cu atât mai puţin profesorii: erau înclinaţii tainice spre vis şi fantazie, pe care lecturile în singurătate le vor accentua şi mai mult. Dar acestea nu puteau fi socotite de gravii profesori decât ca "fericele" inutile... [...]

S'a vorbit despre pedantul Aron Pumnul; iată cum ni-l arată Em. Grigorovitza, după mărturiile contemporanilor:

"Iarna înainte de a sosi eu la şcoală, la oraş, s'a sfârşit la Cernăuţi cel mai iubitor de neam Român din câţi a cunoscut tineretul nostru şcolar, profesorul de gimnaziu Aron Pumnul. Casa în care a locuit acest neîntrecut patriot, nu era departe de noi şi uliţa poartă şi astăzi în cinstea neuitatului bărbat numele de **Pumnulgasse**. În dosul acestei vechi case româneşti se află o grădină frumoasă, care se întindea, despărţită numai printr'un gard viu de măcieşi, spre nişte pădurici, lăsate în părăsire, cari cu toate acestea erau loc prielnic pentru întâlnirile şi jocurile băieţilor de şcoală. Căci o samă din ei stau chiar în gazdă la Pumnul. Aicia, – îmi spuneau tovarăşii de gimnaziu, – se aduna uneori şcolărimea românească de toate vârstele şi petrecea cu moş Pumnul, nu ca cu învăţătorul său, ci întocmai ca şi cum i-ar fi fost părinte". [...]

Putem socoti că în biblioteca lui Pumnul, până la moartea magistrului şi mai apoi chiar, va fi avut Em. mai mult răgaz şi mediu mai prielnic pentru a-şi aşterne multe din inspiraţiile din care vor apare unele mult mai târziu. Sunt şi unele mărturii, ca aceea a lui Ştefanelli, că în Cernăuţi începe Em. a scrie: "Em. ne spunea că scrie poezii şi că a început şi o piesă de teatru... dar nu ne-a arătat nici poezii, nici piesă". Ştefanelli ştia vag despre versurile poetului încă din 1864. Aglaea Drogli, după cum vom vedea, ştia şi ea despre o dramă în cinci acte, scrisă la 16 ani; iar într'o listă de poezii scrise şi datate de poet între 1865 – 70, se află trecută şi o dramă: **Steaua mării**. Este poate aceea despre care vorbesc Ştefanelli şi Aglaea Drogli?

(Aurel Vasiliu, Din *Eminescu şi Bucovina*, Editura Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi, 1943)

Cu pânzele-atârnate

Cu pânzele-atârnate
În linişte de vânt,
Corabia străbate
Departe de pământ.
Iar stolul rândurelelor
Trece'ntre cer şi mare...
O stelelor, stelelor,
Nemuritoare,
De ce şi voi nu vă luaţi
Pe-ale lor urme oare?

De ce mă întristează
Că valurile mor,
Când altele urmează
Rotind în urma lor?
De ce căderea florilor
Ş'a frunzelor ne doare?
O norilor, norilor,
Şti-veţi voi, oare,
De ce rămân atâtea 'n veci
Şi numai omul moare?

În cer întotdeuna
Urmăm al nostru mers,
Ca soarele şi luna
Rotind în univers.
Un crez adânc pătrunde-va
De-apururi omenirea
Că unde-va, undeva
E fericirea;
Şi toţi aleargă după ea:
N'o află nicăirea.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureştii de altădată

Călători străini prin Bucureşti

Concluzii

Acad. Paul CERNOVODEANU

Încheierea lucrării de faţă impune şi o concluzie, care să sublinieze atât rezultatul cercetărilor noastre, cât şi întregul spirit ce ne-a condus în opera de reconstituire a istoriei Bucureştilor, prin descrierile călătorilor străini.

Rezultatul unei munci perseverente este însăşi strângerea, clasarea şi sistematizarea acestor vaste izvoare documentare, dintre care o parte este pentru prima oară publicată şi comentată.

În prezentarea şi interpretarea întregului material privind relatările despre Bucureşti – începând de la 1573 şi continuând până la 1877 – ne-a călăuzit acel spirit de strictă obiectivitate, care ne-a ajutat să punem în valoare documentele menite să întregească trecutul istoric al oraşului, cu tot ce a avut el mai viu şi mai dinamic de-a lungul celor trei veacuri.

Începând cu primul călător, Iacob Paleologul, oprit în Cetatea de Scaun, atunci când abia se înfiripa o viaţă de Curte şi de primiri domneşti – şi până la romancierul rus Vsevolod Garşin, oaspete al Capitalei, în timp ce ţara îşi cucerea prin luptă Independenţa – am urmărit felul în care s-a reflectat evoluţia aşezării orăşeneşti şi viaţa societăţii în mărturiile marelui număr de călători, veniţi din cele trei continente – Europa, Asia şi America – care, trecând prin Valahia, au poposit şi în oraşul cel mai de frunte al ţării.

Aproape toţi aceşti martori ai istoriei cetăţii au prins, în forme mai mult sau mai puţin căutate, aspectele cele mai variate şi mai izbitoare ale unui complex de viaţă citadină, de cele mai multe ori pentru străini cu totul nou şi exotic, ceea ce i-a determinat să ne lase descrierile amănunţite privitoare la înfăţişarea vechiului Bucureşti, cu realităţile lui sociale şi cu moravurile lui specifice, pe care în izvoarele interne, pe lungi perioade de timp, nu le înregistrăm.

Aceste descrieri, îndeosebi în partea lor inedită sau original redată, ne oferă prilejul să completăm tabloul frământatelor epoci din istoria oraşului. Acolo unde s-a simţit nevoie, am încadrat descrierile în fenomenele istorice, consemnate la vremea lor şi de cronicarii autohtoni, care – e bine să constatăm – în bună parte au stăruit a păstra cronologia domnitorilor şi a însemna întâmplările politice precum şi înşirarea isprăvilor militare, iar nu viaţa trudnică a norodului.

Tendinţa urmărită în cercetările noastre a fost tocmai de a face să reiasă cât mai veridic tumultul vieţii poporului, cu tot ce are el mai caracteristic ca expresie a energiei maselor, considerată, pe drept cuvânt, o forţă făuritoare de istorie. Pentru aceasta, unele din relatările oaspeţilor străini sunt unice şi de neînlocuit.

De bună seamă că aceste mărturii istorice nu pot fi folosite fără o serioasă şi atentă analiză. Prin clasa socială şi profesiunea căreia îi aparţineau, prin interesele ce îi atrăgeau către ţara noastră, ca şi prin mediile de cultură din care proveneau, aceşti călători străini au proiectat – cu sau fără voia lor – o lumină proprie asupra societăţii bucureştene pe care o descriau.

În măsura în care a sporit puterea de atracţie a Bucureştilor şi s-au lărgit legăturile capitalei Ţării Româneşti cu restul Europei, a crescut şi interesul străinilor pentru acest centru de importanţă politică, economică, şi uneori şi cu un pitoresc necunoscut pentru drumeţii veacurilor trecute.

Începute din veacurile al XVI-lea şi al XVII-lea, cu naive şi firave informaţii, care priveau numai Curtea domnească şi unele monumente religioase, descrierile de călătorie s-au amplificat, cu vremea au îmbrăţişat toate domeniile de activitate obştească şi au cuprins elemente istorice, statistice şi cartografice, precum şi reprezentarea iconografică a Bucureştilor; apoi au trecut la analiza stărilor economice şi sociale din secolul al XVIII-lea.

În secolul următor, descrierile sunt tot mai cuprinzătoare şi puse pe temeiuri din ce în ce mai ştiinţifice. Demidov, Vaillant, Neigebauer nu se mai mulţumesc, în secolul al XIX-lea, cu legendele fanteziste ale trecutului îndepărtat, ci axează istoria ţării şi a capitalei ei pe realitatea faptelor şi preciziunea amănuntelor, pe examenul datelor demografice şi analiza situaţiei claselor sociale, pe aşezămintele culturale şi înfăptuirile edilitare.

Simpli turişti ca: Marcellus, St. Bellanger, baroana de Carlowitz, Adolphe d'Avril, Al. Millaud ne dau în acelaşi secol şi impresiuni literare şi anecdotice, care îşi au şi ele locul lor potrivit în cunoaşterea vieţii bucureştene. Ofiţerii armatelor străine care au cantonat în Bucureşti, în frunte cu Lev Tolstoi, ne-au lăsat şi ei însemnările lor cu caracter literar-documentar, şi se cade să amintim pe acelea ale lui Fr. Nyberg, St. Dietrich, Anton von Alfthan etc.

Tot din secolul al XIX-lea avem şi o mai completă reprezentare iconografică a Bucureştilor făurită de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mâna unor artişti străini, autori ai minunatelor gravuri şi acuarele în care au reprezentat monumente, scene şi tipuri bucureştene. Cu schiţele şi desenele lui Barabás, Raffet, Bouquet, Doussault, Lancelot, Ferel şi acuarelele lui Preziosi s-a putut ilustra o întreagă epocă din dezvoltarea oraşului. Sub pana şi penelul călătorilor străini, ca şi din documentarea iconografică reînvie, crâmpei cu crâmpei, trecutul şi societatea capitalei Ţării Româneşti, apoi ale Principatelor Unite şi ale României independente, privită din cele mai diferite unghiuri de vedere: istoric şi arheologic, social şi etic, cu contrastele izbitoare dintre clase, economic, cu activitatea vie a comerţului, cu primele întreprinderi manufacturiere, dezvoltarea industrială şi creşterea capitalului financiar.

Din punct de vedere edilitar, demografic şi urbanistic, tot călătorii străini ne înregistrează prefacerile continui, de la întinsul oraş de grădini la marile edificii moderne de mai târziu. A fost îndestul observat amestecul de stiluri al clădirilor boiereşti şi mizeria caselor şi colibelor din mahalale, într-o vreme când încă nu se introduseseră nici unul din mijloacele de rost igienic şi edilitar.

Ne-au fost descrise şi monumentele civile şi religioase ale Bucureştilor, dintre care unele au dispărut (mănăstirea Sărindar, Turnul Colţei, palatul Brâncoveanu) iar altele au rezistat timpului şi calamităţilor, ca de pildă: mănăstirile Radu-Vodă, Mihai-Vodă, Mitropolia, palatele Ghica de la Colentina-Tei, Ştirbei şi altele.

Ne-a fost înfăţişată starea culturală cu Academia domnească, Colegiul de la Sf. Sava, cu şcolile de la Sf. Gheorghe şi Amza, cu teatrele, distracţiile, petrecerile şi plimbările la Şosea.

Au fost pomenite primele spitale (Colţea, Brâncovenesc, Dudeşti, Pantelimon, Militar).

Şi n-au fost uitate problemele de ordin religios, cultele şi confesiunile din Capitală, cu lăcaşurile catolicilor, armenilor, protestanţilor şi evreilor.

Am mai cunoscut şi viaţa coloniilor de străini: armeni, evrei, germani etc., precum şi prezenţa acelor străini ce s-au aşezat în Bucureşti ca profesori, pedagogi şi artişti.

Pentru a reda cât mai obiectiv imaginea reală a Bucureştilor a fost nevoie ca această bogăţie de date şi informaţii să fie cercetată critic, prin confruntarea izvoarelor şi prin compararea cu documentele interne, ca singură metodă capabilă a ne reliefa adevărul istoric asupra oraşului, neidealizat nici de tonul neprielnic al fanteziei, nici de romanţarea celor ce proslăvesc cu orice preţ trecutul.

Cititorii lucrării noastre vor judeca cu nepărtinire în ce măsură am izbutit să atingem scopul pe care ni l-am propus, de a aduce, prin lumina tiparului, o orientare riguros ştiinţifică şi noi cunoştinţe, în redarea cât mai completă şi reală a istoriei Bucureştilor, aşa cum ea se întregeşte prin mărturiile călătorilor străini.

Vechi zidiri bucureștene

Pe urmele pictorului Ștefan Luchian

Ana Maria ORĂŞANU

"Luchian a ştiut să rămână în întregime român, adoptând în acelaşi timp tonul cel mai universal"
J. Lassaigne

Istoria oraşului, dar mai ales vieţile unora dintre comunitarii săi de excelenţă nu se regăsesc întotdeauna în imagini arhitecturale relevante. În astfel de cazuri, zidiri inexpresive sau doar locul celor dispărute constituie singurele mărturii evocatoare de natură imobiliară, de care publicul larg beneficiază numai dacă sunt marcate prin plăci memoriale. În rest, locuri şi case înnobilate prin nebănuite valori emoţionale se dezvăluie doar împătimiţilor iniţiaţi în tainele trecutului bucureştean.

Aşadar, până când uriaşul tezaur informaţional privitor la istoria Capitalei va fi orânduit într-o lucrare monografică pe măsură şi pus la dispoziţia celor interesaţi, informaţii tematice de acest fel se pot obţine fie consultând lucrări de mică anvergură, care doar stârnesc interesul, fie pornind singur prin labirintul anevoios al cercetării, descoperind adesea date şi relaţii incredibile, în care destine, fapte şi evenimente se întâlnesc şi se grupează în splendide tablouri de epocă.

Viaţa marelui pictor Ştefan Luchian (1868 – 1917) este şi ea o interesantă confirmare a celor de mai sus. S-a născut în ţinuturile Sucevei, dar familia s-a stabilit definitiv la Bucureşti din 1873, căci tatăl, maiorul Dimitrie Luchian, moldovean de origine, şi-a urmat soţia munteană, Elena Chiriacescu, dând ascultare sfatului primit de la marele său prieten, domnitorul Alex. I. Cuza.

Familia Luchian a locuit în casa cumpărată din str. Popa Soare 15, iar copilul a învăţat la şcoala primară din mahalaua Tabaci şi apoi la liceul Sf. Sava. Tânărul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ștefan a respins cariera militară și a studiat pictura la Școala de Belle-Arte din București, cu Theodor Aman și Gh. Tattarescu, dar și muzica la Conservatorul bucureștean, nu clasa de vioară, cum ar fi dorit, ci pe cea de flaut. După absolvire pleacă pentru scurt timp la München (1889) și Paris (1891), unde cunoaște comorile artei universale și viața artistică a epocii.

Ștefan Luchian – Autoportret

Reîntors în țară, participă activ la expozițiile organizate din 1890 de Societatea de arte "Cercul artistic", precum și din 1904 de "Tinerimea artistică", cu toate că mărturisea mai târziu: "sunt contra expozițiilor colective, ca și a celor oficiale; prefer expozițiile individuale". Din 1895 a deschis aproape anual expoziții personale, cea mai mare fiind organizată în iarna anului 1910 la Ateneul Român. În anul 1915, ultima sa participare la Expoziția artiștilor în viață îi aduce Medalia cls. I. La puțin timp, boala cruntă, cu care se lupta de mulți ani, îl răpune.

Pictorul Luchian s-a stins în noaptea de 27 – 28 iunie 1916 în vârstă de 48 de ani. S-a stins "în luna când toți crinii stau grei și gata să se scuture, după ce toți pictorii s-au răsucit de admirație și de muncă în jurul lor..." (Gala Galaction, 1939), după ce-și purtase conștient o cruce nemeritată ("am fost un om prigonit de soartă și fără noroc").

Chinuit de boală și sărăcie, destinul l-a purtat prin multe locuințe umile ale Bucureștilor, prin "cămăruțe întunecate, prăvălii umede și pe la rubedenii sărace ca și el, țintuit în pat sau într-un fotoliu cu rotile, singur cu gândurile lui, fără nici un ajutor, dar mai ales singur și neînțeles". (Traian Cornescu, 1917). A locuit "în încăperi modeste, unde, din toate câte-l înconjoară, nimic nu minte, nimic nu-i de prisos" (V. Cioflec, 1905) pe str. Aristide Briand (1893), Popa Tatu și Știrbei Vodă (1897), Sf. Ionică (1900), Atelierului (1901), Povernei (1903), Filantropiei (1907), Romană (1909), Ferari (1911). Abia în 1912 și-a cumpărat locuința din str. Primăverii (azi, str. Mendeleev 29), o casă mică, cu o curte și mai mică, evocată sensibil de I.C. Aslan: "Un interior boemian. O odaie luminoasă, încăpătoare, fără perdele, fără oglinzi, fără draperii. Doar câteva lucruri ale maestrului împodobesc pereții goi. O etajeră plină cu cărți și reviste, un pat neorânduit, lângă pat un fotoliu în care pictorul își petrecea toată vremea, lângă fotoliu o măsuță, pe măsuță reviste, țigări, chibrituri. Doar atât și totuși îmi pare un cadru fermecător".

Casa din str. Primăverii, casa ultimilor ani de viață, stătea cu ușa mereu deschisă; venea, îngrijindu-l cu caritate, Matilda, vara sa ce-și ridicase o frumoasă vilă în str. Oțetari 2, decorată de arhitect A. Clavel și de Luchian în 1897; veneau prieteni și discipoli, sau admiratori necunoscuți.

În 1915 pictorul a primit o vizită tainică ce s-a transformat într-un moment de sublimă trăire sufletească, admirabil povestit de Tudor Arghezi: "Mai târziu, când pictorul încetase să zugrăvească și aproape învins de suferința lui, contempla din patul pe care nu-l mai părăsise de mulți ani umbra unei zile micșorate către seară, cineva se înfățișă în odaia lui, în singurătatea lui din str. Primăverii, purtând sub mantie o vioară.

Era un domn tânăr, îmbrăcat în negru, și vizita neașteptată nu-i păru prea curioasă artistului sleit de ultima criză. Casa lui Luchian era la orice oră deschisă, ca o catedrală. Tânărul își desfăcu vioara, și-o duse sub bărbie, începu să cânte. Era o scenă pe care un pictor istoric va căuta să o zugrăvească, stranie și de o măreață simplicitate. Vioristul cântă două ore, în mijlocul odăii... Pictorul ascultă mut, două ore... Când muzicianul își ridică arcușul de pe coarde, Luchian avea ochii înecați în lacrimi și de-o mare lumină... Ei nu se cunoșteau.

– Cine ești dumneata? întrebă bolnavul.

Și celălalt cu sfială:

– Sunt George Enescu..."

Ștefan Luchian – "Mahalaua Dracului"

Creația lui Ștefan Luchian, componentă substanțială a patrimoniului artistic românesc cuprinde, pe lângă celebrele sale flori, peisaje și portrete, și intesante

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

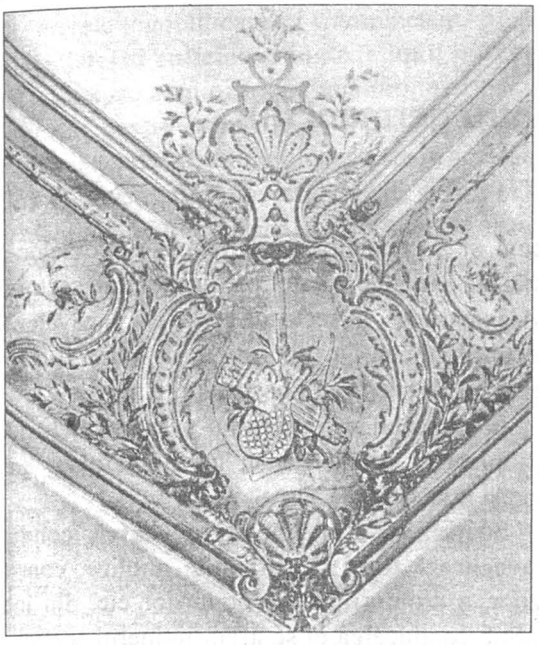

Vila Matilda – pictură interioară

imagini bucureştene, a căror valoare o releva criticul Vasile Drăguț în 1963: "Luchian a fost un rapsod al peisajelor citadine. Începând cu el, tema urbană devine precumpănitoare în peisagistica românească (...) Lucrări ca **Mahalaua Dracului, Ghereta din Filantropia, Puț la mahala, Case bătrâneşti, La marginea oraşului** sau **Iarna la bariera Filantropiei** evocă cu mijloace artistice superioare lumea şi viața mizeră a sărăcimii din Bucureştii de odinioară".

Casa din str. Mendeleev se păstrează. În prezent, înfățişarea modestă şi starea de degradare a fațadelor şi acoperişului contrastează puternic cu frumoasa placă memorială care o marchează.

Şi Vila Matilda din str. Oțetari 2 se păstrează; este o clădire elegantă, printre primele locuințe cu etaj din mahalaua Oțetarilor, restaurată, inclusiv pictura în frescă a lui Luchian, şi adăpostește Federația Națională de Sport.

Cele două clădiri pot fi puncte de interes în turismul cultural bucureştean.

Casa Ştefan Luchian, Bucureşti – desen de Alexandru Olian

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

București

Un scurt vademecum pentru germani (II)

Hugo von GAUDI

Autoritățile administrative sunt următoarele:

Consiliul extraordinar de administrație. El constă din toți miniștrii; în cazurile deosebite principele însuși preia președinția.

Consiliul administrativ ordinar constă din ministrul de interne (care este și președinte), ministrul finanțelor și secretarul de stat de externe (vezi mai jos).

Ministerul de interne. Șeful actual este Excelența Sa marele vornic Barbu Știrbei, cavaler al mai multor ordine. Acest minister are 4 secțiuni sub conducerea sa:

Vornicia orășenească (Serviciul de încasare a impozitelor și inspecția breslelor). Șeful actual este vornicul Alex. N. Filipescu.

Vornicia închisorilor exercită controlul asupra tuturor închisorilor din București, Craiova, Giurgiu, Brăila, cele două ocne și cele două mănăstiri (pentru infractoarele femei) Ostrov și Neteşti. Șeful actual este Vladimir von Blaremberg, cavaler al mai multor ordine.

Direcția superioară de poliție (**Agia**). Actualul agă este marele logofăt Ioan Manu, cavaler al ordinului Nischan Iftichar.

Toți administratorii districtelor țării. Ei sunt reprezentanții guvernului în teritoriu și se numesc ispravnici.

Municipalitatea sau **magistratul** constă din 3 asesori (în teritoriu) și 4 asesori (în București), un președinte, un casier, un secretar, 2 copiști și un arhitect. Atribuțiile lor cuprind tot ceea ce este în legătură cu satisfacerea nevoilor zilnice ale locuitorilor, economia orașului, înfrumusețarea orașului etc.

Comitetul de carantină (**Colegiul sanitar**) constă dintr-un inspector superior, reprezentat în prezent de Excelența Sa consilierul împărătesc rus Mavros, cavaler al mai multor ordine, un vice-inspector, marele clucer D. Toplicean, cavaler al ordinului Stanislau și Nischan Iftichar, un medic șef, în prezent Dr. Goussy și din personalul de cancelarie. Prezidiul este condus de însuși ministrul de interne.

Tot ceea ce are legătură cu serviciile de carantină pe Dunăre (în număr de 13) cum și cu starea sănătății publice la oameni și animale, în general, intră în atribuțiile acestui comitet.

Comisia medicală constă din medicii angajați din cele 5 sectoare ale orașului. Conducerea este asigurată, pe rând, de unul din ei. În atribuțiile acestei comisii intră tratarea medicală gratuită a săracilor la domiciliu sau internarea în spital, vaccinarea, vizitarea pieților cu produse alimentare și a celor 19 farmacii precum și a spitalelor, examinarea diplomelor noilor medici etc. Numele acestor medici sunt: în sectorul roșu Dr. Alexandrides, în sectorul verde Dr. și cavaler Rasty, în sectorul galben Dr. Phormion, în sectorul negru Dr. Crețulescu, în sectorul albastru Dr. Karasissi.

În serviciul orașului mai sunt angajați doi chirurgi-operatori, un veterinar, un stomatolog, un oftamolog și mai multe moașe.

Secția așa-numită inginerească conduce și supraveghează toate construcțiile publice, construirea străzilor, a drumurilor și a podurilor etc. din întreaga țară. Sub conducerea ei se află: inginerul secției, patru ingineri de sector în București, Buzău, Târgoviște și Craiova, arhitectul secției și un topograf, toți arhitecții, zidarii și zugravii din oraș, personalul de cancelarie. Șeful actual al acestei secții este cavalerul von Blaremberg, inginer șef.

Arhiva de stat. Aici sunt păstrate actele tuturor dezbaterilor aparținând autorităților țării. Actualul arhivar de stat este paharnicul Ioan Eliad.

Ministerul de finanțe (**vistieria**) are trei secții: pentru încasarea impozitelor, pentru problemele arendărilor statului (domeniile statului, Brăila, Giurgiu și Turnu, ocnele de sare) și pentru partea comercială a finanțelor (import și export, organizare vamală, porturile pe Dunăre, taxe etc.) Actualul șef al acestui minister este marele logofăt, cavalerul Iancu Filipescu.

Secretariatul de stat al afacerilor externe (**postelnicia**). Este de fapt cancelaria de curte și de stat a principelui, prin care toate dispozițiile și comunicările princiare se transmit la toate oficiile și prin care se realizează corespondența cu agenții puterilor străine. Cancelaria de stat are patru secții: prima se ocupă cu corespondența valahă, cu rezoluțiile și acordarea demnităților; a doua se ocupă de corespondența diplomatică franceză; a treia secție se ocupă cu cenzura tipăriturilor din țară și străinătate; a patra secție, de expedițiile în probleme juridice. În plus, mai sunt angajați un secretar de limbă turcă și un traducător de limbă rusă. Actualul secretar de stat (postelnic) este marele logofăt, cavaler Em. Băleanu.

Agentul Valahiei în Constantinopol primește instrucțiuni tot prin Secretariatul de stat. Agentul actual este marele logofăt, cavaler Aristarhi.

Controlul de stat (**contabilitatea țării**) constă dintr-un șef, doi șefi de secție și personalul auxiliar necesar. Această instituție controlează toate facturile care sunt în legătură cu încasările și cheltuielile statului și ale instituțiilor publice și de folos obștesc. Actualul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

șef este marele logofăt, cavaler Câmpineanu.

Ministerul cultelor și instrucțiunii publice are trei secții: pentru administrarea veniturilor și bunurilor mănăstirești; pentru seminarii și îndeplinirea ceremoniilor oficiale (șeful acestui minister este în același timp maestru de ceremonii la nivel național) și pentru instituțiile publice de binefacere și școli. Șeful actual al acestui departament este marele logofăt, cavaler Em. Florescu. În subordinea acestuia se află:

Eforia învățământului public. Ea constă din 6 membri, dintre care unul are conducerea.

Eforia spitalelor Filantropia, Colțea și Sf. Pantelimon. Mai trebuie adăugat spitalul de pe lângă Mănăstirea Mărcuța, care este condus de trei membri sau efori: marele ban M. Ghica pentru Pantelimon și totodată întemeietorul maternității, marele logofăt M. Racoviță pentru Colțea și marele vistier A. Ghica pentru Filantropia. Această eforie are o cancelarie proprie de administrare. Celelalte spitale au fiecare eforia lor proprie. Directorul și șeful acestei cancelarii este în prezent paharnicul Constantin Costescu.

Eforia instituțiilor de binefacere: Casa de întreținere a orfanilor, Casa de sprijin a cerșetorilor, Casa filantropică pentru văduve și nevoiași, Casa de ajutor pentru bisericile și mănăstirile sărace. Această eforie constă dintr-un președinte, un director, un secretar, un casier, un registrator și doi copiști. Actualul președinte este marele logofăt I. Fălcoianu.

Epitropia orfanilor (Serviciul orfanilor sub tutelă) constă dintr-un președinte, un secretar, un casier, un avocat și patru copiști. Actualul președinte este marele clucer Constantin Pierescu, cavalerul ordinului Nischan Iftichar.

Supravegherea granițelor țării, menținerea ordinii și liniștii în interior și asigurarea autorității administrative și judiciare este încredințată **Miliției țării**, care constă din infanterie și cavalerie împărțită în patru regimente, sub conducerea marelui spătar care are alături un stat-major pentru conducerea administrației și serviciului, constând dintr-un colonel ad latus și doi adjutanți, adjutantul diriginte (ofițer major) și trei adjutanți majori cu grad de căpitan sau locotenent, un capelmaistru cu 36 instrumentiști și un tambur major. Actualul șef al miliției este Excelența sa marele spătar, prințul Constantin Ghica, cavaler al mai multor ordine. El este în același timp membru al Consiliului de miniștri pentru Departamentul afacerilor militare. Principele are în subordine și statul său major format din patru colonei, dintre care unul este șeful statului major iar al doilea este comandantul cavaleriei, apoi patru maiori și patru căpitani care stau sub directa comandă a principelui în calitate de aghiotanți ai Alteței Sale.

Înainte de a-l însoți pe străinul vizitator într-o excursie în apropierea capitalei noastre, trebuie să-i prezentăm câteva instituții care îi vor fi plăcute și utile. Menționăm în primul rând:

Poștalionul. Orice străin care vrea să călătorească cu poștalionul sau în alt mod din București trebuie să aibă, pe lângă pașaport, un bilet de liberă trecere eliberat de autoritatea sa de protecție contra căruia Direcția de poliție (Agia) îi eliberează un alt bilet de liberă trecere sau un bilet de poștalion. Dacă străinul nu are trăsura lui proprie, atunci primește la poștă o căruță joasă, făcută din lemn, cu patru roți, neacoperită, la care sunt înhămați 4 cai care pornesc ca din pușcă. La trăsurile proprii nu se înhamă niciodată mai puțin de 6, adesea chiar 10 – 12 cai.

Se plătesc 2 piaștri de cal pentru fiecare stație și un mic bacșiș pentru vizitiul poștalionului. Deoarece diligențele sunt date în antrepriză, de regulă, plata pentru întreaga distanță ce trebuie parcursă se plătește anticipat. Aceste drumuri, care pornesc din capitală în diferite direcții, sunt lăsate în voia pretențiilor minime pentru că guvernul plătește, pentru fiecare cal care oprește regulamentar în stații, suma care reiese la licitație.

Scrisorile se trimit de asemenea prin oficiile de stat, numai expedierea scrisorilor în străinătate și predarea scrisorilor din străinătate la destinatarii autohtoni este un drept revendicat, pe care îl exercită în această țară guvernul rus și austriac. Această predare sau primire a scrisorilor se face în funcție de țara unde trebuie expediate sau de unde vin. Astfel există:

Poșta rusească pentru Rusia, Moldova și Constantinopol, pleacă spre Rusia și Moldova o dată pe săptămână, în ziua de marți, la prânz. La Constantinopol pleacă vineri, odată la 14 zile și sosește din Rusia și Moldova în fiecare sâmbătă. Din Constantinopol vine în zilele de 1 și 15 ale fiecărei luni. Scrisorile se predau la biroul poștal rusesc.

Poșta austriacă pentru toate statele austriece, Prusia, Italia, Franța, Anglia etc. Ea pleacă luni și vineri seara și sosește marți și sâmbătă. Predarea scrisorilor se face în localul agenției austriece.

Poșta valahă pentru toate localitățile țării. Sosirile și plecările au loc în același mod ca la poșta austriacă.

Poștașii, aparținând celor trei instituții de poștă, aduc destinatarilor acasă scrisorile, ziarele etc.

Biroul transportului austriac naval pe Dunăre – Inspectoratul administrativ și agenția

Oricine vrea să călătorească cu navele cu aburi acostate în stațiile de la Schela Cladova, Giurgiu și Brăila sau cine vrea să expedieze sau să primească mărfuri, găsește în acest birou toate informațiile necesare.

Industrie, meșteșuguri și comerț

Se poate spune că fabrici mari nu există, dacă nu se iau în calcul rafinăriile de seu din marile abatoare din împrejurimi (Zalhana), unde se prepară și carne uscată (pastramă), grăsime de vacă (cservisch) etc. Câteva ateliere de argăsit piei și tăbăcărie, distilerii, olării, fabrici

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de săpun, fabrici de lumânări etc., deşi situate în multe locuri, funcţionează totuşi la dimensiuni mici şi nu sunt prea avansate din punct de vedere industrial. Acelaşi lucru este valabil şi pentru fabricile de cărămidă care sunt în număr mare. Încercarea de a înfiinţa o fabrică de lumânări de stearină, o moară de măcinat acţionată cu aburi, o fabrică de albit ceara, la dimensiuni mari, a eşuat; la fel a eşuat şi încercarea cancelarului defunct al agenţiei chezaro-crăieşti, von Gaudi, de a obţine o îmbunătăţire a creşterii oilor prin introducerea merinosului spaniol precum şi maşinile sale englezeşti de tors lână şi bumbac, ca şi prima tipografie concepută de el, din cauza timpurilor neliniştite.

Sunt demne de menţionat aici atelierele de vopsitorie şi imprimerie a aşa-numitelor baticuri turceşti (testemeluri). Cei mai frecvenţi meşteşugari sunt cojocarii, cizmarii, strungarii în lemn pentru pipe, fierarii, potcovarii, bărbierii, prelucrătorii în argint, curelarii, şepcarii şi plăpumarii, croitorii pentru costumele orientale etc.

De când aproape toţi autohtonii din rândul celor bogaţi şi din clasa de mijloc au renunţat la vechiul port naţional şi la vechile datini, multe din meseriile practicate atunci au dispărut. Ceea ce se confecţionează în prezent ca obiecte de artă şi de lux sau de uz obişnuit a fost confecţionat la început de străini, şi anume de germani şi unguri, plus câţiva francezi, de la care au învăţat repede şi mulţi meşteri autohtoni; cu siguranţă, nu există nici o activitate meşteşugărească (cu excepţia sticlei, hârtiei, vaselor de tuci şi a altor mărfuri asemănătoare prelucrate în marile fabrici) care să nu poată fi întâlnită aici. În această privinţă merită a fi menţionat atelierul d-lui dr. H. Zucker care, asemenea unei fabrici, execută tot felul de operaţii de prelucrare în lemn şi metal, cu o eleganţă şi soliditate perfecte şi unde poate fi văzută şi recomandată maşina de tăiat furnir de ultimul tip, realizată de mecanicul Pürschel.

Mai trebuie menţionate cele două fabrici de bere ale d-lor Geyer şi Krebs precum şi atelierele fabricantului de trăsuri Loboda, ale tapiţerilor Posselt şi Bistrizer, atelierele fabricantului de pălării Radvansky şi ale imprimeriei pe catifea şi piele a tapiţerului de curte Haferl, ca şi atelierele giuvaergiilor Salich şi Resch, şi numai lipsa de spaţiu este de vină că nu putem vorbi pe larg despre produsele şi lucrările admirabile ale multor altor artişti şi meşteşugari de tot felul.

La fel de puţin putem să intrăm în detaliile comerţului activ şi pasiv, mai cu seamă că acest domeniu priveşte ţara întreagă iar noi ne-am propus să vorbim numai despre oraşul Bucureşti, care însă nu poate fi privit izolat din acest punct de vedere. Ne limităm numai la menţionarea că străinul (vizitatorul) poate găsi în prăvăliile de aici toate produsele luxului european şi asiatic, pe lângă toate obiectele de uz casnic pe care comerţul le aduce din toate părţile lumii; el poate intra în elegantele magazine, aşa-numite lipscane (Leipziger Magazine), de galanterie, croitorie, bijuterie ale lui Baliady, Scurtu, Diamandi etc. sau în magazinele germane de materiale, de obiecte din fier ale lui Galtz, Thüringer, Klar etc. sau în prăvăliile franţuzeşti ale lui Hempel sau Lebell, cum şi în atelierele de lux şi de modă Lukovits, Fall, Eisler sau poate vizita buticurile greco-armene-turceşti, cu ţesăturile şi mărfurile lor americane, şaluri, covoare orientale şi alte produse artistice şi naturale ale Asiei, apoi aşa-numitele marchitănii în căutare de fier rusesc, piele, porţelan, alamă. Mai poate vizita braşoveniile cu mărfuri ale ardelenilor, manufacturile în lemn, lână, păr de cal, in etc. sau tarabele evreieşti cu mărfuri din sticlă, vase de bucătărie, praf de puşcă etc.

Dacă, după satisfacerea cerinţelor sale fizice şi pentru obiecte de lux, vizitatorul doreşte să ofere şi sufletului său hrană şi odihnă, atunci trebuie menţionate mai cu seamă:

Librăriile, cercurile de lectură, bibliotecile, jurnalele, tipografiile. Se poate vizita astfel magazinul Curţii regale, al lui Walbaum, de cărţi, obiecte de artă, tipărituri muzicale şi bibliotecă de împrumut, unde se găsesc lucrări excepţionale de artă, ştiinţă şi beletristică, mai ales din literatura franceză şi germană precum şi obiecte de artă aduse direct din Anglia.

Vizitatorul poate obţine – prin intermediul unui membru al cercului de lectură de curând înfiinţat – un permis de intrare în încăperile acestui cerc de lectură, unde se găsesc revistele şi broşurile cele mai noi şi cele mai căutate. În afara librăriei de curte a lui Walbaum mai există în Bucureşti librăriile Romanov şi Ioan Scarlat; prima are, în cea mai mare parte, cărţi în limba naţională şi în limbile slave, a doua este un fel de anticariat bine asortat.

Mai există în Bucureşti şi o mulţime de negustori de vechituri, aşa-numiţii telali sau strigători (deoarece toate vânzările publice se fac prin aceşti oameni) care au în dughenele lor şi cărţi de vânzare, pe lângă haine vechi, arme şi tot felul de scule.

Există de asemenea multe biblioteci particulare. Excelenţa Sa Principele şi orice boier cultivat, cum şi unii dintre străini posedă biblioteci proprii, bogate şi de mare valoare; câteva persoane importante, şi anume familia fostului principe Ghica, deţin şi colecţii de tablouri.

În cafeneaua sus-menţionată a cazinoului se găsesc mai multe ziare scrise în diferite limbi, printre care cele 2 jurnale care apar aici, anume "Curierul românesc" cu buletinul oficial, al domnului Eliad şi "Vestitorul românesc pe jumătate oficial" al tipografului de curte Carcalechi. Aceste două jurnale sunt citite mult şi în celelalte judeţe ale ţării.

În afara celor două tipografii care tipăresc ziarele sus-numite şi care se îngrijesc şi de editarea mai multor lucrări scrise în limba valahă, mai există încă trei tipografii şi două litografii, şi anume: tipo şi litografia

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

librarului de curte Walbaum, unde se tipăresc și hărți; tipografia școlii naționale Sf. Sava, tipografia Kopainigg și litografia d-lui Rosetti.

În fine, credem că trebuie să mai spunem câteva cuvinte despre:

Monezi, măsuri și greutăți

Ca și în Turcia, aici se calculează în piaștri sau lei, la 40 para, care este unica monedă divizionară turcească. Deprecierea banilor turcești a scăzut, cu puțin timp în urmă, valoarea nominală a acestei monezi, mai întâi la o treime și apoi la jumătate, iar valoarea efectivă a piastrului este acum 80 de parale.

Monezi de argint

Moneda de argint chezaro-crăiască de douăzeci valorează 2 piaștri 12 para, adică 92 para bune sau 184 para depreciate, adică 4 piaștri 24 para bani depreciați.

Talerul (Kronthaler) valorează 15 piaștri bani buni sau dublu în bani depreciați. Talerul de 2 guldeni valorează 13 piaștri 32 para.

Rubla rusească valorează 11 piaștri. Talerul spaniol (colonate) valorează 14 piaștri 20 para.

Ichilicul turcesc valorează 6 piaștri 20 para. Iuzlucul turcesc valorează 8 piaștri 20 para. Beșlicul turcesc valorează 10 piaștri 20 para în bani buni și dublu în bani depreciați.

Monezi de aur

Ducații chezaro-crăiești sau olandezi valorează 32 piaștri sau 14 monezi din banul chezaro-crăiesc de douăzeci. Rubia turcească valorează 6 piaștri. Funducul turcesc valorează 24 piaștri sau 4 rubii. Noul icusar turcesc valorează 12 piaștri 30 para. Vechiul icusar turcesc valorează 14 piaștri 20 para în bani buni.

Măsura obișnuită aici este cotul, stânjenul, palma, țolul, prăjina (cuprinde 3 stânjeni) și pogonul (egal cu 1296 stânjeni).

Greutatea generală atât pentru corpuri solide cât și pentru lichide este ocaua, care cântărește 2 1/4 livre greutate austriacă; ocaua are 400 dram, litra este egală cu 1/4 oca sau 100 dram. Kantarul cântărește 45 oca. Vadra cuprinde 10 oca. Banița echivalează cu 1/6 ciubere transilvănene și cuprinde 44 oca. Kila are 8 baniță sau 400 oca.

La sfârșitul descrierii concise a capitalei noastre, ne îndeplinim promisiunea făcută la început și îi vom însoți pe amatorii de excursii la țară iar pe cei de vânătoare, într-o excursie în apropierea Bucureștiului.

Ne îndreptăm mai întâi spre Băneasa, o moșie a Excelenței Sale Spătarul Ghica. La o distanță de o oră plecând din centrul orașului, pădurica și noua șosea care duce până aici, printre tei foarte tineri, sunt un loc de promenadă preferat de bucureștenii din lumea bună. Locul acesta este vizitat mai ales în ziua de 1 mai, sărbătoarea începerii primăverii. Iazul cu desiș sălbatic din apropiere oferă vânătorilor rațe sălbatice, sitari și iepuri.

Herăstrăul, situat puțin mai aproape, are izvoare proaspete, limpezi ca cristalul care sunt folosite de mulți amatori ai curei cu apă Gräfenberg.

Vânătorul pasionat poate merge și la **Floreasca**, a cărei poziție este deosebit de atrăgătoare și, curând după aceea, ajunge la **Colentina**, fosta reședință de vară a principelui defunct Grigore Ghica. Este demn de văzut palatul cu mobilierul său strălucitor și frumoasa biserică bogat ornamentată, unde se află și monumentul funerar al marelui ctitor, frumoasa alee de tei umbroși la capătul căreia se află un loc înălțat, de unde se poate privi oglinda eleșteului.

Ceva mai departe, spre est, se află abatorul mare (Zalhana) din Colentina și încă și mai departe, pe partea eleșteului, se află mănăstirea Mărcuța. Aici este spitalul pentru bolnavi incurabili și alienați. Un izvor minunat, o pădurice destul de umbroasă și apropierea locului (mai puțin de jumătate de oră de la Podul Târgului de afară) [toate aceste distanțe se înțeleg prin parcurgerea cu trăsura] atrag, mai ales în zilele de duminică, mulți locuitori ai orașului, anume germani și valahi din clasa de mijloc, pentru a se bucura de masa (cu mâncare și băutură) la iarbă verde.

O jumătate de oră mai departe este mănăstirea **Pantelimon**. Se poate vizita aici spitalul înființat în anul 1752 de principele Grigore Ghica al III-lea, având 36 de paturi. Dotarea acestui spital sub conducerea doctorului șef von Meyer corespunde tuturor pretențiilor posibile. În ziua de 27 august a fiecărui an are loc aici o mare sărbătoare populară pentru aniversarea numelui patronului, la care se obișnuiește să participe principele și societatea înaltă.

În direcția spre nord și est merită a fi vizitate mănăstirile de călugări **Căldărușani** și **Cernica**, mănăstirea de maici **Țigănești** și alte locuri, mai cu seamă moșia Pașcani a principelui A. Ghica, cu palatul său foarte frumos și grădina plină de plante exotice dintre cele mai rare. Din păcate, spațiul nu ne permite să intrăm în detaliu în ceea ce privește originalitatea și frumusețea acestor locuri.

Ne îndreptăm apoi spre sud, și vizităm Dudeștii cu fostul lazaret al bolnavilor de ciumă, care este acum un spital pentru arestați. Există aici și marele abator așa-numit Hagi Moscoiș (împreună cu moșia aparține acum d-lui baron von Sina din Viena) și de aici, pe drumul înapoi, ajungem la bariera de la Podul Beilic, unde putem admira așa-numita grădină Bellio care a aparținut în trecut celor mai frumoase zone verzi de acest gen.

La un sfert de oră depărtare se află mănăstirea **Văcărești**, o clădire ca un castel, înconjurată de ziduri înalte, cu o frumoasă biserică aflată în mijlocul curții. Această mănăstire este renumită prin faptul că domnitorii care erau investiți la Constantinopol, precum și toate persoanele de rang înalt care veneau de acolo, se opreau la această mănăstire înainte de a-și face intrarea triumfală în oraș, fiind întâmpinați aici de autoritățile orașului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O oră de mers mai departe este **Leordeni**, moşia actualului agă, d-l Iancu Manu, plus o casă frumoasă spaţioasă care domină împrejurimile, un cuib de păuni şi o grădină mare cu sere. Amatorii de vânătoare vor găsi şi aici o pradă bogată de raţe, bâtlani, sitari, prepeliţe, iepuri etc. Dacă ne întoarcem de aici înapoi, putem străbate viile situate în această parte a oraşului în căutare de sturzi, mierle etc.

În altă zi senină putem admira de pe Dealul Spirii privelişte asupra oraşului şi apoi, plecând spre bariera cu acelaşi nume, putem vizita mănăstirea **Cotroceni** construită în anul 1698 de Şerban Cantacuzino, fostă reşedinţă de vară a principelui. De aici ne putem întoarce la bariera Podul de pământ şi în apropierea ei putem vedea moşia-grădină Nenţulescu şi grădina Scuffat care se află în prezent în ruină, ca şi grădina Belvedere a lui Golescu. În această direcţie, la o depărtare mai mare, se află, printre mai multe moşii frumoase, **Mogoşoaia**, una din multele moşii ale principelui Brâncoveanu, de unde provine şi numele "Podul Mogoşoaiei", numele străzii principale a Bucureştiului, şi **Buftea**, sediul de vară al Excelenţei Sale d-l ministru Ştirbei, fratele Alteţei Sale principele actual, împreună cu conacul, grădina şi eleşteul unde se găseşte vânat bogat.

De la Belvedere ne întoarcem spre est şi vizităm **spitalul Filantropia**, înfiinţat în anul 1815 prin contribuţii de binefacere. El avea iniţial 50 de paturi iar în prezent este mult mai extins.

Vizităm apoi **biserica Mavrogheni** din apropierea căreia porneşte şi un izvor şi, ieşind din ea, ne găsim iarăşi pe şoseaua Băneasa de unde am început excursia noastră.

Aici ne despărţim de cititorul nostru şi îl rugăm să ne scuze pentru prezentarea scurtă şi cu lacune. Sperăm totuşi că am oferit vizitatorului străin un ghid cu ajutorul căruia el însuşi poate să completeze, fără mari dificultăţi, ceea ce lipseşte poate din prezentarea noastră, şi încheiem cu un motto: "Et in magnis voluere sat est".

(Din: *Kopainigg's gemeinnütziger und geselliger Bukurester Hans – Kalendar für Katholiken, Protestanten und Griechen, auf das Schalt Jahr von 366 Tagen 1844.* Bucureşti. Im Verlage bei Joseph Kopainigg, Buchdrucker. Deutsche Gasse, nr. 1696, pg. 17-31.)

Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

Bucureşti – P-ţa Florilor. Biserica Sf. Anton – gravură de A. Poitevin – Scheletti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Știri despre Țările române în "Journal encyclopedique" (1764 – 1791)

Doina NĂGLER

"Journal encyclopedique", periodic bilunar apărut la Liège între anii 1756 – 1759 şi la Bouillon între 1760 – 1791, provine din colecția Samuel Brukenthal, acesta asigurându-şi-l prin abonament. El a fost editat de Societatea Oamenilor de litere (Société de gens des lettres) sub conducerea lui Pierre Rousseau, critic şi dramaturg francez, născut la Toulouse în 1725 şi mort la Bouillon în 1785.

Biblioteca Muzeului Brukenthal deține periodicul abia din a doua perioadă de apariție, de la Bouillon, şi anume începând din anul 1764 până în 1791, în total 243 volume. Jurnalul este dedicat în principal problemelor de literatură, prezentării de noutăți literare, discursuri de primire în Academia franceză dar şi prezentării de lucrări din domeniul fizicii, istoriei, astronomiei. Există şi rubrica "Noutăți politice" ("Nouvelles politiques") unde sunt înşirate ştiri din cele mai importante capitale ale Europei şi Asiei (Constantinopol, Petersburg, Paris, Londra, Viena, Damasc, Varşovia). Deosebit de interesantă se va dovedi rubrica "Diverse inovații, descoperiri ştiințifice" ("Divers articles de nouvelles inventions de decouverts, nouvelles dans les sciences") unde se vor prezenta cele mai noi descoperiri ştiințifice şi aplicabilitatea acestora.

Informațiile despre țările române sunt cuprinse la rubrica "Noutăți politice", sosite fie din Viena, fie din Constantinopol şi ele sunt o dovadă a interesului crescând de care se bucura răsăritul continentului în condițiile slăbirii Imperiului otoman şi ale ascensiunii Rusiei, şi nu numai pe planul diplomației şi politicii europene, ci şi în sfera schimburilor economice. Înseşi conceptele de Europa şi european sunt reevaluate, ele incorporând noi spații geografice şi realități socio-demografice, politico-economice şi culturale. Informațiile despre țările române se includ în acele preocupări ale restului lumii europene pentru ideile înaintate ale epocii, de mişcarea de idei a timpului (vezi ştirile despre răscoala lui Horea, Cloşca şi Crişan, într-o epocă de efervescență revoluționară din Europa).

După anul 1772 rubrica "Noutăți politice" se va intitula "Principaux eveniments" sau "Faits remarcables", în condițiile în care Societatea oamenilor de litere va edita un buletin politic special şi care se va intitula "Journal politique".

Deja în numărul pe februarie 1764 al jurnalului se relatează despre mişcarea regimentului al 2-lea românesc de graniță de la Năsăud, din anul 1763. Nemulțumirile țăranilor români, cărora li se promisese eliberarea din iobăgie fără însă a se realiza, au izbucnit în primăvara lui 1763 în forma revoltei de la Salva, când grănicerii au pus pe fugă pe generalul Buccow, pe episcopul greco-catolic Petru Pavel Aron şi pe ofițerii superiori, declarând că nu vor mai apăra Imperiul până nu li se îndeplinesc doleanțele. Jurnalul relatează trimiterea la Bistrița a generalului Siskowich (Czis-kowitz) pentru a potoli "pe țăranii revoltați" dar acesta în loc să-i liniştească, în fruntea a 2 batalioane şi cu ajutorul câtorva tunuri, porneşte împotriva țăranilor. În ciocnirile armate care se produc, generalul este înfrânt, rănit şi nevoit să se retragă în mare grabă la Braşov şi Sighişoara. Venindu-i din urmă ajutoare, el reuşeşte să potolească pe răsculați, dintre care peste 900 – spune jurnalul – au trecut în Moldova şi Țara Românească şi foarte mulți au reuşit să se ascundă în păduri. 30 de țărani au fost omorâți fără a fi măcar judecați de tribunalul din Sibiu[1]. Relatarea de față a apărut la rubrica noutăților din Viena şi, fără îndoială, este luată după o corespondență din capitala Imperiului.

O mare parte din ştirile cuprinse în jurnal se referă la relațiile Porții cu domnii țărilor române, la influența pe care aceştia din urmă o aveau asupra politicii otomane. Datorită poziției lor geografice, țările române constituiau puncte de observație de mare importanță, şi nu o dată, Poarta s-a adresat domnilor români pentru servicii diplomatice, mai ales că aceştia, în calitate de foşti dragomani ai Porții, erau la curent cu problemele politice otomane. Nu degeaba un agent francez îi numea pe domnii fanarioți ca un "factotum" al diplomației turce[2]. Totodată ştirile reflectă frământările din rândul marii boierimi române, divizată în boierime autohtonă şi greacă, domnii pământeni încercând mereu să reducă din avantajele mereu în creştere ale celei venetice, cum este cazul spânzurării lui Iordache Băjescu sau al mazilirii lui C-tin Mavrocordat, în urma jalbelor trimise la Poartă de boierii țării[3]. Se poate constata şi o creştere a influenței culturii greceşti în țările române, alimentată şi de hotărârea sultanului de a deschide la Constantinopol, pe lângă biserica grecească, o academie unde grecii "să fie instruiți în limba veche ca şi în filosofia lui Aristotel, în teologie şi în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

medicină". Poarta hotăra că nici un domn din Moldova şi Ţara Românească nu poate obţine această demnitate fără a fi trecut prin această academie[4].

Cum este şi firesc, cea mai mare parte a menţiunilor cuprinse între anii 1768 – 1774 se referă la războiul ruso-turc. Războiul, izbucnit în urma declaraţiei de război a Porţii din 6 octombrie 1768, a fost pregătit printr-o vie propagandă a ruşilor şi în Moldova şi Ţara Românească pentru a-şi asigura sprijinul populaţiei, lucru care s-a şi întâmplat prin formarea acelor detaşamente de voluntari, în majoritate ţărani sau orăşeni, dornici să scape de asuprirea turcească. Chiar şi unii domni din principate au aderat la politica rusească, cum au fost Alexandru Ghica, nevoit a se refugia apoi la ruşi, sau Grigore Callimachi care a plătit cu viaţa colaborarea sa diplomatică şi ajutorul militar oferit ruşilor. Despre refugierea lui Ghica la Petersburg şi primirea sa de către împărăteasa Ecaterina a II-a, relatează pe larg numărul din noiembrie 1769 al jurnalului[5].

Foarte detaliat, dar din păcate mai puţin exact, sunt descrise campaniile militare terminate prin înfrângerea turcilor la Hotin, Focşani, replierea trupelor turceşti la Bucureşti, retragerea trupelor ruseşti din Bucureşti, unde lasă 600 de răniţi şi unde au numit pe serdarul Manolache ca locotenent domnesc[6]. Interesantă este şi ştirea pe care o aduce jurnalul că sultanul, pentru a stăvili bejenirea şi depopularea ţărilor române, în condiţiile unui război îndelungat, a oferit locuitorilor ţării o scutire pe timp de 5 ani a plăţii tributului, măsură care, după încheierea păcii de la Focşani, va fi redusă la doi ani[7].

Un număr special este dedicat anexării unei părţi din Moldova (Bucovina) de către austrieci, în anul 1775. Profitând de slăbiciunea Porţii, arată comentatorul, Austria a ocupat cca. 120 de sate, în general destul de depopulate din cauza războaielor, şi unde Curtea de la Viena a adus populaţia din alte părţi ale imperiului, oferindu-le pământuri şi case în scopul stimulării agriculturii[8]. Ştirea este inserată în jurnal chiar înaintea încheierii păcii prin care Poarta consimte la această cedare (7 mai 1775).

Pentru climatul politic şi diplomatic al sfârşitului de veac al XVIII-lea, interesantă este şi ştirea că au loc negocieri, desfăşurate în primăvara anului 1777, între regele Prusiei, împărăteasa Austriei şi regele Suediei în sensul cedării întregii Ţări Româneşti Austriei, a Crimeei Rusiei, Pomeraniei prusace regelui Suediei iar Moldova, cu câteva ţinuturi din Polonia şi Curlanda, Prusiei[9], negocieri care eşuează din cauza Porţii care găseşte aliaţi credincioşi, de această dată, în Franţa şi Anglia.

La rubrica noutăţilor politice din Viena sunt inserate multe ştiri referitoare la Transilvania şi Banat, cum ar fi aceea din ianuarie 1766, când se anunţă că împărăteasa Maria Theresa şi-a mai adăugat la titluri şi pe acela de "Mare principesă a Transilvaniei"[10]. Multe sunt ştirile referitoare la măsurile de ordin economic luate de habsburgi menite să aducă mai mari venituri statului. Astfel aflăm de stabilirea taxei de obţinere a cetăţeniei în oraşele libere din Ungaria şi Transilvania, de la 6-8 florini iar pentru meşteşugarii şi artiştii străini care vor să se stabilească aici, cetăţenia este gratuită[11].

În anul 1765 împărăteasa a dispus aducerea la Viena a 300 de tineri croaţi şi a 100 de tineri din Transilvania în scopul învăţării acestora de diverse "meserii practice şi aplicative", tineri care pe timpul şcolarizării urmau să primească o bursă de 50 de florini[12], iar numărul din februarie 1774 relatează despre colonizările de populaţie în Banatul Timişoarei şi regiunile învecinate, cu germani din Franconia şi Suabia, care puteau să-şi construiască case cu ajutorul material al statului şi contribuind la prosperitatea agricolă a regiunii[13].

Având în vedere importanţa militară a Banatului ca provincie de graniţă, ştirile relatează despre eforturile depuse de imperiul habsburgic, de apărare şi de fortificare a zonei, prin întreţinerea fortăreţelor sau executarea de diverse lucrări publice (drumul dintre Banat şi Braşov sau Braşov şi Ţara Românească) sau despre corupţia care domnea în administraţia austriacă, furturile din materialul statului la lucrările de reparare a cetăţii Arad, care l-au silit pe Iosif al II-lea să arunce o parte din ingineri în închisoare[14].

Cele mai valoroase ştiri rămân incontestabil cele legate de desfăşurarea răscoalei ţărăneşti din 1784 sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan. În acest sens periodicul este inedit, N. Udroiu, în lucrarea sa *Răsunetul european al răscoalei lui Horea*, amintind doar "Journal politique", adică varianta-fiică a "Journal encyclopedique", care, după cum am mai amintit, a apărut începând cu anul 1772.

Sursele de informare ale periodicului din Bouillon le constituie în general periodicele pariziene "Gazette de France", organ al regalităţii, sau ziarele franceze şi de limbă franceză "Journal de Genève" şi "Journal historique et politique" precum şi corespondenţe vieneze, redactate pe măsură ce în capitala imperiului soseau ştiri din Transilvania. Periodicul fiind cenzurat de regalitate, redactorii săi nu-şi puteau permite să facă comentarii asupra răscoalei, doar din când în când părăsesc informaţia oficială de la Viena încercând să ia o atitudine de înţelegere a cauzelor acesteia. Periodic bilunar, "Journal encyclopedique" comasează informaţiile încât acestea sunt date cu întârziere şi adesea într-o formă denaturată. Prima menţiune apare relativ târziu, în februarie 1785, dar reia evenimente petrecute anterior. Este astfel prezentată, probabil după ziarul "Siebenbürger Zeitung", preluat la rândul său de un ziar vienez, patenta de liniştire afişată la Sibiu în ziua de 28 noiembrie 1784, prin care se atrăgea atenţia asupra sancţionării oricărei manifestări de simpatie şi solidaritate a populaţiei cu răsculaţii. Se continuă apoi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu relatarea incidentului de la Mesteacăn şi cu declanşarea revoltei țăranilor despre care ziarul arată că "oricâte speculații politice şi diplomatice s-ar face pe această temă, cauza ei rezidă în faptul că locuitorii acestor câteva comitate din Transilvania sunt reduşi la cea mai cumplită mizerie"[15]. Proporțiile răscoalei sunt foarte sugestiv redate când se spune că "țăranii se ridicau la luptă masiv ca o hidră căreia degeaba îi tai un cap, în locul lui apar altele"[16]. Ura țăranilor se îndrepta în special asupra actelor, spune comentatorul, tot ceea ce putea cuprinde obligațiile lor față de stăpâni[17].

Cu lux de amănunte este relatată prinderea lui Horea şi Cloşca de către locotenentul colonel de Gray (Kray) precum şi recompensele primite de trădătorii lui Horea[18] (între 300 şi 600 de ducați primiți de husarii care au participat la prindere) precum şi interogatoriul conducătorilor răscoalei[19], în special al lui Horea, despre care spune: "se purta mândru şi a cerut să fie judecat prin glasul legii"[20]. Comentatorul arată că la Cluj, în timpul procesului, deşi se dăduse ordin ca toți românii să părăsească oraşul înainte de apusul soarelui, situația nu era calmă, oraşul era agitat iar comisia imperială nu se simțea în siguranță[21].

Execuția ca atare a lui Horea şi Cloşca este descrisă în numărul din mai 1785 iar sfârşitul răscoalei este marcat de eliberarea a 150 de țărani aflați în închisoarea de la Alba Iulia – din numărul celor 800 care fuseseră întemnițați aici – şi trimiterea lor, spre judecată, în comitatele din care fac parte. O ultimă ştire publicată de acest periodic anunța prinderea unui al patrulea conducător al răscoalei în persoana lui Petru Potsch, pentru denunțarea căruia sperjurul a primit o răsplată de 160 de ducați şi o pensie anuală de 200 de florini[22], informație luată desigur dintr-un izvor german.

După 1785 mențiunile documentare despre țările române sunt tot mai rare şi se referă în special la schimbările de domnie (Alex. Mavrocordat cu Mavrocordat-Firaris, Alex. Ipsilanti cu Nicolae Mavrogheni etc.). Doar cu ocazia războiului ruso-austro-turc (1787 – 1791) şi a încheierii păcii de la Sistov, mențiunile devin mai numeroase; după izbucnirea revoluției franceze, ştirile se vor axa pe evenimentele din țară, pentru ca, după 1792, periodicul să-şi înceteze apariția.

Note:

1. Journal, 19 febr. 1764, p. 156.
2. *Istoria României*, vol. 3, Bucureşti, 1964, p. 475.
3. Journal, octombrie 1765, p. 146.
4. Journal, nov. 1773, p. 549.
5. Journal, aprilie 1770, p. 153 şi mai 1770, p. 482.
6. Journal, aprilie 1770, p. 153 şi iunie 1770, p. 484.
7. Journal, febr. 1775, p. 553.
8. Journal, august 1777, p. 174.
9. Idem.
10. Journal, mai 1766, p. 151.
11. Ibidem, p. 156.
12. Journal, iunie 1765, p. 157.
13. Journal, febr. 1774, p. 529.
14. Journal, iunie 1768, p. 159.
15. Journal, aprilie 1785, p. 209.
16. Journal, febr. 1785, p. 121.
17. Idem.
18. Journal, martie 1785, p. 563-564.
19. Journal, aprilie 1785, p. 209-210.
20. Idem.
21. Idem.
22. Journal, iunie 1785, p. 371

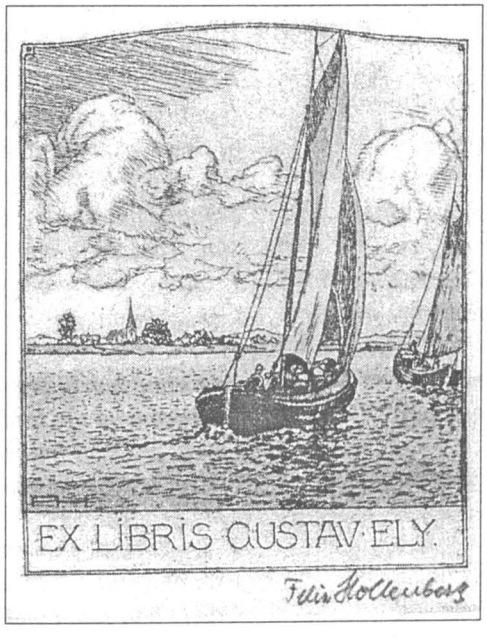

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Robert Desnos

Bibliografie:

Corps et Biens, ed. N. R. F.
Deuil pour Deuil, ed. Simon Kra, Paris.
C'est les bottes de sept lieues cette phase "Je me vois", ed. Galerie Simon.
La Liberté ou l'Amour, ed. Simon, Kra, Paris.
Fortunes, ed. N. R. F. Gallimard, Paris, 1942.
Le Vin est tiré, roman, ed. N. R. F. Paris, 1942.

A fost unul din fruntașii suprarealiști, dar în ultima lui culegere de versuri, intitulată *Fortunes* și apărută în 1942, adică pe vremea când Franța își organiza rezistența, el mărturisește: "Una din ambițiile mele este mai puțin de a face acum poezie, cât poeme cărora tovarășii mei și cu mine le negam prin 1920 realitatea, pe vremea când eram de părere că, dela naștere până la moarte, un mare poem se elaborează în subconștientul poetului care nu poate scoate la iveală din el decât crâmpeie arbitrare. Astăzi cred că arta (sau, dacă vreți, magia) care îngăduie o coordonare a inspirației, a limbajului și a închipuirii, oferă scriitorului un plan superior de activitate".

Și își încheia acest *curriculum vitae* poetic cu următoarea mărturie: "Ce am să fac pe viitor? Dacă toate planurile nu s'ar măsura pe întinderea unei vieți, aș vrea să-mi reiau studiile de matematici și de fizică, lăsate în părăsire de un sfert de veac, să învăț din nou frumoasa lor limbă. Aș avea atunci ambiția să fac din *Poetică* un capitol al Matematicilor. E, de bună seamă, un gând nemăsurat, dar reușita lui n'ar păgubi cu nimic nici inspirației, nici intuiției, nici sensualității. Poezia nu e și ea o știință a numerelor?" [...]

Poemul lui, "The night of loveless nights", tipărit așa, cu titlul pe englezește, (probabil pentru prilejul de sinteză pe care-l oferă cuvântul *loveless* – fără iubire, lipsit de iubire) și apărut prima oară la Anvers în 1930, într'un tiraj restrâns de 152 exemplare cu ilustrații de George Malkine, – rămâne mai ales prin finalul lui împăcat, o punte de trecere între decadentismul simbolist, năzuința suprarealistă către expresia unei noui sensibilități, către o nouă expresie a funcțiunii gândirii, și poezia luptătoare din ultimii ani ai rezistenței franceze, hrănită din seva tradiției, a cântecelor de legendă și cavalerești pe care le-a reînviat cu strălucire Louis Aragon. Poezia lui Desnos cuprinde cât trei epoci lirice laolaltă, și de n'ar fi decât nobila intenție a poetului de a da corp și expresie unei vârste de tranziție a poeziei, și ea tot ar putea fi consemnată ca un caz unic în lirica modernă. Oricum, dela Baudelaire până la Paul Eluard, André Breton și Louis Aragon, și cuprinzându-i pe toți laolaltă, Robert Desnos rămâne până azi cel mai mare poet al iubirii din ultimele trei sferturi de veac de poezie franceză și, poate, universală. Moartea lui de martir pentru cauza libertății Franței nu face decât să-i proecteze și mai puternică strălucirea peste cețurile vremii noastre. [...]

Noaptea nopților

(fragmente)

Noapte putredă și rece, înspăimântătoare noapte
Noapte cu fantome slute și cu putrezite plante,
O, incandescentă noapte, oglindită în fântâni,
Cu nefulgerate bezne, cu urzeli și cu minciuni!

Din foșnetul de pe maluri cine mă privește oare?
Înnecați, pescari, matrozi? Plesniți bube cu puroi
Care ați dospit sub pielea umbrelor rătăcitoare,
Acești ochi mă știu prea bine, - sfârșiți, tânguiri, și voi!

Pe străzile târgului soarele culca pe atunci
Despletite pe ziduri umbrele castanilor, prelungi,
Steagurile își fâlfâiau culorile moale
Vara strângea fructe grămezi pentru jertfele ei anuale.

Roteşti în ochiul galben sleita uitătură
De sfânt și de tâlhar (la fel ajunși la fund),
Când sufletul, nici vorba nici gestul nu-l ascund,
Biet scamator ce scoți șopârlele pe gură!

Văd o fantomă în oglinda ce, lung, prin noapte mă resfrânge
Între sicrie reci și inimi din care sânge pică lent,
Îi pâlpâie'n priviri iubirea ca o făclie când se stinge
Și ca umbra mult doritei în mâna unui impotent.

Și totuși nu ești dintre cei pe care îi disprețuiesc,
Hai, frate, să te-mbrățișez, întinde-mi firavele mâini!
Printre bilete dulci, pamblici, piepteni și fardul muieresc,
Genunchii nu ți i-ai mânjit până acum în rugăciuni.

Pe țărmul mării, printre stânci, cătai numai acele locuri
Unde cădeau din înălțimi strivite stelele marine,
Seara, pe cerul înghețat pluteau încet albastre focuri
Și cum te visai în mijlocul unor bolte saline,

Ți se părea că vezi trecând o flotă nemaiîntâlnită
Prin clocotul deslănțuit de a mareelor beție
Când valul suie până'n cer sânul umplut cu dinamită
Și neagra norilor cortină un verde fulger o sfâșie.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ce crunte zodii te-au robit numai amantelor severe?
Cele al căror păr vrăjește pasărea paradisului,
Cele cu sâni mai răcoroși decât e miezul visului,
Cele ce ascund sub bucle un moale cuib plin de mistere,
[.....]
Însă pe urma lor până'n mormânt vei merge,
Iar ochii tăi prea tulburi de-întunecimi și ceață
N'au să le vadă ziua, treziți de dimineață,
Nici umbra lor sub pleoape n'o să le mai alerge

Purtând o floare'n gură, cu ochii de pansele,
Cu degete subțiri, mângâietoare, crude,
Inima ți-o vor rupe când bate pentru ele
Și mâinile le-or fi de sângele ei ude.

Le-ai dăruit fidel gândul, inima toată,
Erai mândru să'nfrunți primejdii ca'n povești,
Din ochii lor un fulger ți-era prea mare plată
Și dragostea întrînșii voiai să le-o citești.

Pe când cei îndrăsneți, meșteri în ale vorbei,
Pecetluiau pe gura lor un legământ!
Fruntași în gândul nostru, ca și himera provei,
Își flutură surâsul și pletele în vânt.

Căci doar amorul singur domnește peste lume,
Trufaș despot pe inimi, cum vrea de ele-și râde!
Cei ce i-au ascultat legile fără nume
Au cunoscut prin timpuri doar un sinistru gâde.
[.....]
Știu povestea cuiva pierdut în ghețuri, cum
Peste spinări de munte departe de vreo mare
Văzu trecând tăcut, cu hornuri fără fum,
Un mare transatlantic gătit de sărbătoare.

Matrozii mulți urcau pe vârfuri de catarg
Și gureșele păsări de apă-îi dau târcoale,
Pe punte dansatoare visau privind în larg
În mândre rochi de seară, cu brațe albe, goale.

Podoabele puneau o rece strălucire
Pe sânii lor, pe umeri când legănau domoale
Mari evantaiuri negre foșnind la vreo oprire
Unde lumini de bal împurpurau portale.

Iar dansatori căzuți în grea melancolie
Își ridicau dorința cât piscurile tari.
Era prin munți, o seară de largă nebunie
Când nori imenși pluteau încet peste ghețari.

Un altul rătăcise pe râpi gonit de vânt
Când a găsit o tufă de trandafiri cu flori.
Câți va fi strâns dintrânșii acolo, sângerând
Până ce-a adormit pe mușchiul moale'n zori?

Știu doar că poartă'n ochi vrăjitul peisaj
Și că inima lui prea mult șovăitoare,
Și-a ales ca să bată mai plină de curaj,
Acel colț îngrădit doar de mireasmă tare.

Din vârste când cântam cu voci răsunătoare,
Ciudatele tărâmuri și noi le-am cunoscut;
Când își afla ecoul a dragostei chemare,
În vorbele stârnite dintr'un limbaj știut.

Dar de când noaptea'n vuiet pe frunți se prăbușește,
Vorbele cresc în noi o taină mai adâncă
Iar când o amintire vreodată le trezește,
De nepătruns rămâne magica lor poruncă.

Nu auziți cum suie pe munți cânturi de slavă,
Pădurea cum răsună în corn ca marea'n scoică?
Dece ni-i vocea stinsă, de moarte și otravă,
Și ne jelim tristețea în cântece de ocnă?

Să fie Don Juan al cărui pas răsună
Ca altădată inimi strivind sub roșii tocuri
Pe-aleile deșarte unde'n nocturne jocuri,
Fantomele iubirii cu umbra se'mpreună?

Nu-i Don Juan cel care nepăsător coboară
Pe scara năpădită de-a iadului splendoare,
N'a spurcat el Scriptura cu vorbe de ocară
Când bea cu marinarii în port, la disperare.

Privirea-i nepătrunsă în inimi n'a răspuns,
Pe gura lui fierbinte doar visul dogorește,
Dar tot la el visează în dorul ei ascuns
Frumoasa ce-l ignoră și îl disprețuiește

Când ciocnind, reci cleștare, buzele-i înghețate
De gura lui tăcută, de ochii înnoptați,
Îi tulbură în funduri largi apele rotate
De unde mâini albastre răsar, de înnecați.

Dar el, cel sfâșiat de moartele himere
A căror cruntă ghiară iubirile îi scurmă,
Aceste frumuseți atât de efemere
Le-o mântui cândva, în ceasul de pe urmă.

Zâmbetul îi va stoarce mai roșii fragi pe buze,
În ochi i-o străluci o soartă mai senină
Când Bacchus va renaște din flăcări și din spuze
În dinți scrâșnind cenușa, cu flăcările'n mână.
[.....]

Prezentare și traducere de Miron Radu Paraschivescu, din volumul *Tălmăciri*, apărut în 1946, la Editura Fundațiilor Culturale Regale

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Anghel DUMBRĂVEANU

Desen de Vasile Pintea

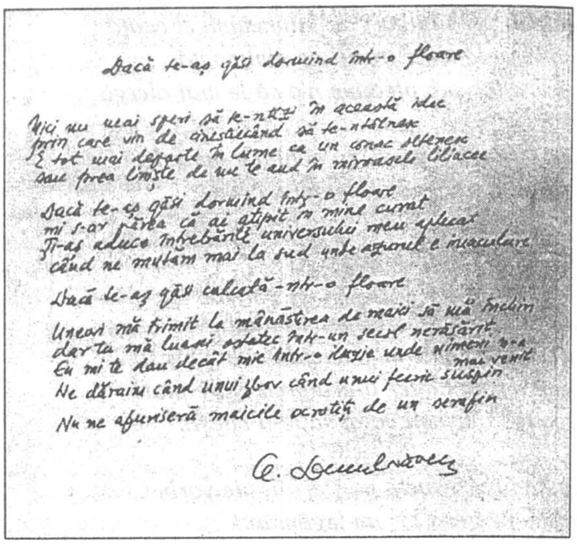

Dacă te-aş găsi dormind într-o floare

Nici nu mai speri să te-ntâi în această idee
prin care vin de cinestiecând să te-ntâlnesc
şi tot mai departe în lume ca un conac stingher
sau prea liniştea de nu te aud în mireasmele liliacee

Dacă te-aş găsi dormind într-o floare
mi s-ar părea că ai aţipit în mine curat
Ţi-aş aduce întrebările universului meu aplecat
când ne mutăm mai la sud unde azurul e imaculare

Dacă te-aş găsi călcată-ntr-o floare

Uneori mă trimit la mânăstirea de maici să mă închin
dar tu mă luai astatec într-un secol nerăsărit
Eu mi te dau decât mie într-o iluzie unde nimeni n-a mai venit
Ne dăraim când unui zbor când unei feerii suspin
Nu ne afuriseră maicile ocrotiţi de un serafin

A. Dumbrăveanu

Pasăre visând

Steaua cade prea aproape După-atâţia ani
iar ajung la orga mării hialină
Pasărea destinului într-un fel de vină
mă întreabă de mă duc la prietenul din Vrani

Merg la el răspund că am un legământ
să-l ascult vorbind cu Dumnezeu
către ziuă când ne-aşteaptă o îndatorire la Ciceu
El mă strigă eu mă duc ca într-un gând de sfânt

Să ne auzim vorbind cu Dumnezeu

Duc cu mine numai flori de rai
Eu le ud de-o viaţă-n fiecare ziuă or
mai descânt să vină-o fată şi un izvor
dacă n-oi putea să viu în luna mai

Nimenea nu ştie cât de sus mă zbor

Begoniile de la mansardă

Casele de discuri se bazează mai puţin pe lege
ceea ce înveseleşte begoniile de la mansardă
Luna deasupra unui lungan călător începuse să ardă
El o luase pe aripi de vânt spre sud se înţelege

Ce se poate-ntâmpla când o pictură face scandal
umilită intim că poeţii de azi vin rar acolo
să-i înţeleagă tânguirea secretă un fel de tremolo
exprimat în albe ecouri de cristale sau de opal

Ce se poate-ntâmpla când pictura visează-n miros
de santal

Mă prinseseră cu fereastra deschisă spre infinit
când hotărâsem să nu ne mai întoarcem din vis
va veni un poem al contrastelor cu cerul deschis
Lumina e din adâncuri de unde-am venit

Lumina vine din ce-ai sperat şi din ce ai stricat
desăvârşit

Spiritul verii

Pe masa mea, două gutui, ca două lampioane de mătase, răspândind o lumină galbenă şi liniştitoare. Mirosul lor de soare plecat umple întreaga odaie de nostalgii, încât îmi pare că toate lucrurile din jur sunt învelite în respiraţia moale a celor două fructe mari şi-mpăcate, în care locuieşte spiritul verii.

Mă uit la bulgării mari şi pietroşi, ating pielea lor blondă şi răcoroasă, aspir mirosurile lor tulburătoare iar gândurile mi se înseninează miraculos. Ce modest înflorise gutuiul lângă gardul grădinii. Toată vara uitasem de el, cum stătea retras, parcă prăfuit de căldurile toropitoare. Îmi ieşiseră-nainte cireşii, vişinii, perii. Numai el stătea acolo, ignorat în abundenţa covârşitoare, parcă tolerat între pomii livezii, lăudaţi unanim, chemaţi s-aducă tăvile lor cu giuvaiere arzând multicolor. El stătea într-o margine, copleşit de larma din jur, însă atent la visul lui neştiut.

Iar acum, când s-au terminat serbările culesului, când lumina scade pe dealuri, când păsările au repetat pentru ultima oară baletul de sud şi-au plecat cu ţipete lungi peste pădurile rămase pustii, acum, când frunza e arsă şi cade în jocul rece al vântului, când nopţile aduc mantii scânteietoare de brumă şi le-ntind peste tăcerea pământului, ni se arată, în colţul grădinii, gutuiul. E la fel de modest şi de stingher, dar braţele lui sunt încărcate de fructele mari, cu mirosuri bune şi calde.

Unde-ai fost toată vara, aş vrea să-l întreb? Ce gânduri ai tors în singurătate şi ce speranţe ai visat să-mplineşti? Însă el tace, cu braţele-ncărcate de fructe, întinzându-mi-le simplu şi generos. În ce aurării ascunse lucrezi, ce esenţe alegi din ţărână şi prin ce filtre cereşti treci bucuriile lutului, aş vrea să-l întreb, de ne-aduci aceste cupe în care-ai amestecat arome de flori, dulceţuri de ape ascunse şi seve de vis?

Gutuiul tace şi mă-ndeamnă s-aleg, ca un coleg şi ca un frate. Iau doi bulgări de soare de toamnă, se face linişte peste-ntregul pământ şi-aşez fructele pe masa mea, să-mi lumineze toată iarna odaia, să mă gândesc lângă ele la drumuri şi prieteni, s-ascult viscolele ce vor veni, lângă aceste inimi ale liniştii şi împlinirii.

Bună seara, gutuiule. Îţi mulţumesc pentru drumul tău lung, pentru credinţa ta în izbândă, pentru truda şi arta ta, înfăptuite modest, acolo, în marginea grădinii. Tu ai venit cel din urmă, iar fructele tale nu sunt cu nimic mai prejos prin aceasta. Mă voi gândi toată iarna la tine, închipuindu-mi că vămile văzduhului îţi aduc clopoţei de argint să-i atârni în ramurile care visează alte fructe de aur.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

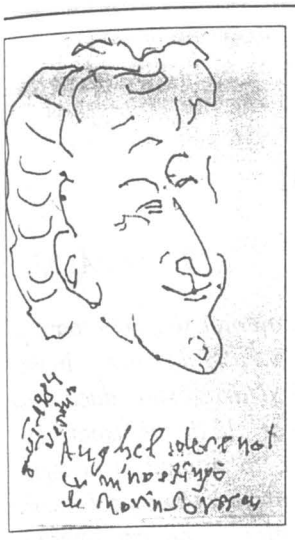

Desen de Marin Sorescu

Când deschizi un sonet

Nu mă mai pot da odihnii şi nici să ispitesc o elegie
Mă uit în cer cum ies astrele să se adape la râu
M-aş duce să-ngrijesc tropii ţinându-i în frâu
Sunt chemat să logodesc o magnolie c-un înger în sacristie

Pe unul îl luă o pală de vânt Nu mai ştiu
cum o fi-notând pe lângă sănii-ngheţat
ori cum o fi călărind viscolul arctic dacă renii l-or fi lăsat
Sunt vremuri tulburi Timpul muşcă din tot ce e viu

Se-aude că din ermetismul absolut căzu o stea la Orlat

Să nu crezi decât în tine dacă deschizi un sonet
îmi spune un vis cu care nu mai sper a vorbi
Sunt căutat să consfinţesc un vers de Florii
În munte ne-aşteaptă chilia mirosind a brădet

Să crezi numai în tine când deschizi un sonet

Desen de Nichita Stănescu

Dacă te-aș găsi dormind într-o floare

Nici nu mai speri să te-ntinzi în această idee
prin care vin de cineştiecând să te-ntâlnesc
E tot mai departe în lume ca un conac oltenesc
sau prea linişte de nu te aud în miroasele liliacee

Dacă te-aş găsi dormind într-o floare
mi s-ar părea că ai aţipit în mine curat
Ţi-aş aduce întrebările universului meu aplecat
când ne mutăm mai la sud unde azurul e imaculare

Dacă te-aş găsi culcată-ntr-o floare

Uneori mă trimit la mânăstirea de maici să mă închin
dar tu mă luasei ostatec într-un secol nerăsărit
Eu mi te dau decât mie într-o iluzie unde nimeni n-a mai venit
Ne dăruim când unui zbor când unui feeric suspin

Nu ne afuriseră maicile ocrotiţi de un serafin

Elementul logic

Ieşind seara de la arhondaric
văzui râul bându-i cerului spuma de stele
cum ar ghici femeia durerile mele
Timpul vine aprins şi piere-n nimic

Zugrăvind pe elementul logic o încercare de zbor
mă văd deodată în o mie de cruguri închise
în raiul de lumină zodiacală şi vise
Nu voi regăsi liniştea decât când tainele vor

Dumnezeu singurul ştie ce-nseamnă fiece zbor

Vino ziuă răsărită-n iubire
şi nu te scutura de polen
decât seara când intrăm în eden
decât când vine îngerul să se inspire

Vino ziuă răsărită-n iubire

Un trecut viitor

De câte ori necunoscutul destin ne-a ferit
de umbra neantului E o enigmă orice mirare
Greerul toamnei ştie că-l aşteaptă o altă-ntrebare
asemeni astrului când cade din crugul sfârşit

Un paradis e fantezia când nu e atrasă-n regimul morbid
sau în estetica răstignită fără măsură
Dumnezeu ne-a dat lumina din bucuria de-a ne feri de
răutate şi ură
Universul evoluează desăvârşit şi singur în vid

Un paradis e fantezia nesfârşită şi pură

Uneori mi se pare că-l aud pe Bacovia din alt cartier
spunând că el rămâne în acelaşi trecut viitor
cum vine pe marginea cerului conversând cu Alcor
despre poezie ca o scară la cer

Voi rămâne cu voi *în acelaşi trecut viitor*

Plantația de piersici

Încerc să uit de norii vremii câteodată
când ning plantaţiile de piersici peste deal
şi se arată neica subţirel şi-o fată-şi spune ia-l
cât nu se-arată-o viespe-nveninată

Unde să-l iau şi unde pot să-l fac numai al meu
O vrăjitoare-l descântase Ia-l puică repede şi du-l
acum e vară înfloritä răpeşte-l în fânul din pătul
Rugaţi-vă la fel în cer şi-o să vă-ngemăneze
Dumnezeu

Unde să-l iau acum să fie cât trăim al meu

Sunt zile de adie a mir de Drăgăşani
să nu-l slăbeşti iubeşte-l în calomfir şi iarbă mare
Cântaţi-le copiilor în leagănul mirat de soare
şi să păstraţi întreg pământul moşilor de mii de ani

Sunt zile de adie zefirul sfinţit de Drăgăşani

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

O zi din viața Premiului "Goncourt" (I)

Teofil BĂLAJ

"Am intuit de la început că suprarealismul înseamnă altceva, mult mai mult decît o simplă mişcare literară sau artistică. Din punctul meu de vedere suprarealismul însemna totul. Căutam în anii aceia eliberarea spirituală necesară apropierii de mine însumi într-o măsură care să-mi justifice «coborîrile» viitoare spre substanța lucrurilor. O coborîre care să însemne de fapt un suiş. Suişul pînă la contopirea fără prejudecăți cu originea primară a poeziei.

Şi din dragostea aceasta pentru poezie, dragoste pe care mi-o amintesc din primele clase şi care a crescut cu fiecare nouă lectură din paginile admirabililor scriitori francezi din cel de-al 19-lea veac, prin intermediul cărora am cunoscut romantismul – culminînd cu cel german de care continuu să mă apropiu mereu cu aceeaşi încîntare – din această dragoste mi se pare că derivă întreaga mea supunere la canoanele suprarealismului, care stă, în concepția mea, la originea dragostei pentru poezie.

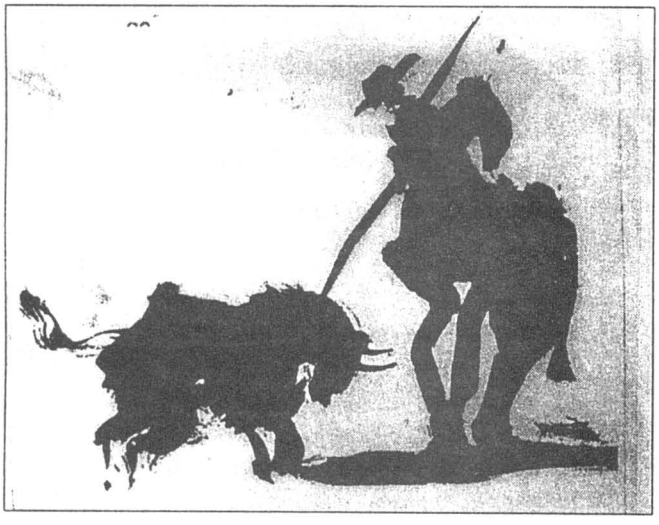

"Corrida" – desen de Picasso

Eram la vîrsta esențialelor revolte împotriva mediului care mă sugruma cu morala sa ipocrită, de o ipocrizie specific burgheză, derivînd dintr-o educație mimată, falsă, cu farduri groase, preoțeşti. Eram la vîrsta cînd această revoltă esențială putea rămîne un simplu strigăt adolescentin, puțin nervos, puțin teatral, oarecum trecător.

Am cunoscut suprarealismul în această perioadă şi profunzimea revoltei mele a dobîndit permanență.

Dacă niciodată nu am încetat să fiu indignat împotriva nedreptății şi a idioteniei disprețuitoare pe care majoritatea societăților o opun de obicei, în mod brutal, cercetării adevărului şi dragostei, dacă n-am acceptat niciodată regimul de celulă de închisoare decît în numele patriei, al familiei, al muncii şi al legilor colectivității, dacă n-am avut niciodată nici cel mai mic respect pentru titlurile de glorie, pentru onorurile publice de operetă, pentru pozițiile sociale prestabilite, pentru gradele, uniformele şi decorațiile atît de des împărțite din păcate, dacă nu m-am îndepărtat nici o clipă de cea mai liberală atitudine în problemele vieții individuale şi a celei în comun, toate acestea le datorez în primul rînd lecției de morală revoluționară a suprarealismului, primită atunci cînd aveam nevoie de ea.

Atunci cînd această filosofie a consimțit să mă admită printre oficianții săi, chiar dacă m-am îndepărtat uneori de mine şi de alții, neştiind să mă supun întotdeauna disciplinei proprii sau mai ales de grup, pe care o reclama, sînt bucuros să o spun că niciodată nu mi-am trădat părintele spiritual.

Opera mea poartă, de aceea, pecetea suprarealismului ca un îndemn al crezului definit căruia îi aparțin..."

Prezentîndu-se astfel, André Pieyre de Mandiargues – premiul "Goncourt" pe anul 1967 – explică într-o bună măsură întreaga surpriză pe care decizia Academiei "celor zece" a declanşat-o, acoperind cu titluri groase şi multe adjective paginile cu care Franța ştie să-şi oficieze complicata ceremonie a premiilor literare de iarnă.

Surpriză în primul rînd pentru că Mandiargues nu este un necunoscut, cu o operă (optsprezece cărți) care este neobişnuită pentru palmaresul şi misiunea de descoperitor, proprie premiilor "Goncourt".

Surpriză apoi pentru că *La Marge*, cartea premiată, nu este nici măcar cea mai bună dintre cărțile autorului *Motocicletei*.

Surpriză pentru că Mandiargues nici n-a figurat la început în şirul celor douăzeci de candidați oficiali şi iarăşi surpriză pentru că el a apărut în discuție cu cinci minute înainte de sfîrşitul celui de-al doilea tur de scrutin, adică atunci cînd redactorii literari de la televiziunea franceză începuseră deja reportajul în direct din tradiționala cafenea Drouant, anunțînd victoria lui Michel Bataille, principalul favorit (cu *Pomul de Crăciun*), pentru cel puțin patru dintre academicienii prezenți.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Venind de la începutul veacului cu anii şi cu opera sa ajunsă la împliniri, P. de Mandiargues n-a putut-o concura în concepţia iniţială a juriului şi a criticii (în afară de Michel Bataille) nici pe Catherine Guérard, de pildă, cu admirabila sa *Renata n'importe quoi*, cel de al doilea roman al său (de fapt aproape primul, deoarece cartea de debut a cunoscut un tiraj limitat).

Catherine Guérard merita într-adevăr să fie descoperită şi lansată.

O dovedesc cele patru voturi, din şase tururi de scrutin, acordate în acelaşi timp însă cu celelalte patru pentru M. Bataille – din păcate şi pentru unul şi pentru celălalt.

– ... *Spre sfîrşit, cînd fiecare dintre noi a obosit susţinîndu-şi favoriţii*, mărturisea preşedintele Academiei "Goncourt", Roland Dorgélés, *atunci cînd era nevoie mai mult ca oricînd de un răgaz la care nu mai aveam însă dreptul, atunci s-a rostit numele lui Mandiargues.*

Nimeni n-a mai avut timp să voteze împotrivă.

– Aţi votat totuşi *pentru*...

– *Nu... Eu m-am abţinut.*

– Rezerve faţă de opera autorului *Motocicletei*?

– *Nu! Dar noi nu încoronăm opera de-o viaţă a unui scriitor. Noi atragem de obicei atenţia asupra unei promisiuni literare. Cea mai promiţătoare dintre promisiunile anului literar. Or, Mandiargues nu mai este de mult o simplă promisiune. El este o certitudine.*

(*va urma*)

Puncte de vedere

Mihai Eminescu şi Universitatea din Cernăuţi

Paralelisme istorice

Grigore C. BOSTAN
Membru de onoare al Academiei Române

Se împlinesc, în 2000, 125 de ani de la inaugurarea (4 octombrie 1875) şi 80 de ani de la reinaugurarea (în 24 octombrie 1920), de către Guvernul României Mari, a Universităţii din Cernăuţi. Cu prilejul unor aniversări (100 de ani; 120 de ani), despre această instituţie de învăţământ superior şi centru de cercetări ştiinţifice de mare prestigiu nu numai în Bucovina, ci şi departe peste hotarele ei, au fost scrise "istorii" – una germană (1975)[1], una sovietică (1975)[2] şi alta ucraineană (1995)[3], câteva ample compartimente de istorie românească (în 1993 şi mai târziu)[4]. Cercetătorii noştri au completat în mod substanţial lacunele celor trei "istorii", relevând contribuţia decisivă a intelectualităţii româneşti din Bucovina la inaugurarea Universităţii cernăuţene şi dezvoltarea ei, mai cu seamă în perioada anilor 20 – 30 ai secolului XX[5].

Mai puţin (de regulă foarte sumar) s-a menţionat faptul că unul dintre primii şi cei mai celebri bucovineni, pe care i-a preocupat îndeaproape problema funcţionării Universităţii din Cernăuţi în condiţiile vitrege ale regimului de dominaţie habsburgică, a fost Mihai Eminescu. Cele câteva lucrări ale sale (articole, note) despre destinul învăţământului superior românesc în Bucovina de acum 125 – 120 de ani poartă (mai mult în subtext) semnificaţii istorice şi culturale deosebite (dacă le privim şi din "perspectiva" zilelor noastre).

Într-un pamflet din 23 iulie 1876 ("Curierul de Iaşi", nr. 81) M. Eminescu ironizează pe seama modului cum, în unele cazuri, se făceau numirile iniţiale la noua universitate provincială menită să realizeze planul imperial de culturalizare germană a Bucovinei. Uneori, cei numiţi în calitate de profesori ordinari şi extraordinari erau nişte obscuri institutori de gimnaziu cu studii "ilustre la Kecikemet şi Brody", lipsiţi de merite academice, dar în schimb devotaţi regimului. Poetul îi mai recomandă domnului rector al Universităţii din Cernăuţi o "preţioasă personalitate" pentru ocuparea unei catedre de filologie comparată, un docent privat la o mică universitate improvizată sub un şopron din Târgul Cucului (!).

La 19 septembrie 1876 M. Eminescu publică ("Curierul de Iaşi", nr. 103), pur şi simplu, câteva date edificatoare din "Catalogul de lecţiuni" al Universităţii din Cernăuţi privind frecvenţa studenţilor la cele trei facultăţi: 101 – la drept, facultate de elită, eminamente germană; 38 – la teologie – cu un număr relativ mai mare de studenţi români; 38 – la filosofie – cu un număr redus (8 – 10) de studenţi români. Conform statisticii la care se referă M. Eminescu, după naţionalitate erau: germani (incluşi evrei – n.n.) – 73 studenţi, români – 47, rusneni (ucraineni) – 32, poloni – 23. Contingentul cel mai mare de studenţi români l-a dat Bucovina (peste

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

40), iar de studenți ucraineni și poloni – Galiția (peste 50). În comparație cu anul de studii 1875/76 numărul studenților români a scăzut de la 53 până la 47, proces ce va continua treptat până în 1918 și va fi "reluat" în proporții dezastruoase (pentru români) după al doilea război mondial[6].

Peste câteva zile de la publicarea informației ("Catalogul de lecțiuni...") M. Eminescu revine ("Curierul de Iași", nr. 107) asupra "ordinii prelecțiilor" la Universitatea din Cernăuți – de data aceasta nu fără unele comentarii politice de rigoare: "Știm cu toții, scrie Poetul, că acel institut a fost creat drept recompensă pentru manifestația din anul trecut (sărbătorirea la Cernăuți a unui secol de la raptul habsburgic – n.n.); știm că profesorii toți, înainte de a fi numiți, a trebuit să-și scoată sufletul în palmă și să declare că peste un timp vor ține prelegerile în limba germană – chiar la facultatea teologică. Acum vedem că la această facultate în care limba germană este așa de trebuincioasă ca piperu-n ochi, trei profesori, d-nii Isidor Onciul, Eusebiu și Constantin Popovici au și început a ține prelegeri în numita limbă, deși consistorul metropolitan s-au învoit la prefacerea în facultate a institutului său teologic numai cu condiția ca limba de propunere să rămâie cea românească. Vedem că, deși condiția a fost admisă de către d. Stremeyer (al doilea rector al Universității, primul fiind «cunoscutul renegat român» Tomașciuc – M. Eminescu), totuși astăzi se întâmplă contrariul. Știm apoi că însăși limba și literatura română se vor propune în limba germană și că singura cauză din care d. I.G. Sbiera a rămas numai suplinitor al acestei catedre este că a refuzat de a ține în limba germană cursul său". La Universitatea din Cernăuți, conchide profetic Poetul, "opiniile politice ale profesorilor sunt lucrul principal și știința secundar", aici "«se falsifică» izvorul științei dezinteresate". E cunoscut bine că fenomenul acesta persistă și în zilele noastre (mai cu seamă în "istoriile Bucovinei").

Totuși, Universitatea germană din Cernăuți n-a reușit să-și îndeplinească misiunea principală – de a germaniza și de a înstrăina Bucovina de patria istorică datorită câtorva factori de rezistență – facultății de teologie ortodoxă cu rădăcini adânci în viața națională, catedrei de limba română, societăților academice ale studenților români ș.a.

În perioada de după 1848 – 1850 anume tineretului universitar i-a revenit rolul de luptător pentru păstrarea identității naționale și revenirea Bucovinei la sânul Patriei. M. Eminescu înțelegea cât se poate de bine acest lucru. În 1877 – 1878 el publică în ziarul "Timpul" (II, nr. 255, 261 și III, nr. 26) trei articole despre procesul "Arboroasei" cu implicații politico – naționale: "Arboroasa (În «Neue freie presse» ne-a întâmpinat...)", "Arboroasa (pe când am reprodus...)" și notița "Arboroasa («Cititorii noștri»)". Poetul cercetează în mod detaliat motivele "crimei" și "crima" ca atare săvârșită, chipurile, de către studenții români de la Universitatea din Cernăuți, membri ai societății "Arboroasa", suspendată de autoritățile austriece. Mai cu seamă în articolul al doilea, M. Eminescu reproduce amănuntele "afacerii – Arboroasei" (pe care nu le-a cunoscut în detaliu când a scris primul articol) – înainte de toate, telegrama trimisă de comitetul "Arboroasei" (de fapt, de către Zaharia Voronca din numele comitetului) cu ocazia serbării comemorative a lui Grigore Vvd. Ghica – "Cernăuți, 13 octombrie. D-lui primar de Iași. «Arboroasa», societatea junimei române din partea detrunchiată a vechii Moldove aduce condoleanța membrilor săi pentru domnitorul decapitat. Comitetul". Publicată la 14 (2) octombrie 1877 în "Curierul... Foaia intereselor generale" din Iași, telegrama e adusă la cunoștința Curții de Viena care dă dispoziție să fie arestați și percheziționați studenții cernăuțeni, foști membri ai "Arboroasei", precum și cei din Societatea Academică "România jună" din Viena.

M. Eminescu se referă și la alte "amănunte" publicate în "Curierul Balassan". Acestea sunt cât se poate de elocvente pentru cititorul de azi din nordul Bucovinei și, deci, merită să fie reproduse aproape integral. "Telegrama aceasta, scrie «Curierul Balassan», fu întrebuințată ca mijloc pentru a învinui pe Societatea că lucrează pentru răzvrătirea ordinei, pentru pregătirea unei răscoli și a(ltele). ... Procurorul confiscă toate dosarele, actele și biblioteca Societății..., declară arestați pe toți membrii prezenți ai «Arboroasei», iar comisarii-i conduseră la penitenciar, unde fură aruncați fiecare aparte, în câte o temniță singulară". Parchetul tribunalului din Cernăuți nu se mulțumi numai cu atât, ci începu a urmări pe toți studenții români de la Universitate, a face percheziții pe la casele lor, precum și pe (la) mulți alți români notabili din Cernăuți și Bucovina. Procurorul intentă "Arboroasei" și membrilor ei proces de "înaltă trădare", fiindcă: 1) Comitetul trimisese sus-citata telegramă primăriei Iașului; 2) cu ocazia unei mici serbări membrii "Arboroasei" ridicară toaste în sănătatea românilor, a domnitorului Carol I și a vitezei armate române; 3) că a fluierat în clasă pe profesorul de dreptul roman când își permise acesta să insulte națiunea română și 4) fiindcă societatea "Arboroasa" a stat în corespondență cu Ministerul Instrucțiunii Publice din România spre a obține o subvenție, ce i s-a acordat în suma de 250 lei noi pentru a-și înavuți biblioteca. În afară de cei arestați, au fost urmăriți și alți studenți din care mulți au fost siliți a se refugia[7].

Incontestabil că, după cum comentează M.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eminescu informația din "Curierul Balassan", punctele 2, 3, 4 nu pot forma în nici un caz puncte de acuzare. "Austria este un stat constituțional și cetățenii ei sunt liberi a-și manifesta simpatiile lor pentru popoare sau suverani cari trăiesc în pace și în bună înțelegere cu împărăția". Poetul aduce drept dovadă manifestările ungurilor pentru turci, ale slavilor (bulgarilor) pentru ruși ș.a. "Fluierarea profesorului Schiffner este iarăși o abatere prevăzută de legile academice, constată M. Eminescu, pedepsirea ei e de competința rectorului; în fine, subvențiunea acordată de cameră nu constituie nici un fel de abatere"[8].

În ce privește punctul 1 (telegrama), Poetul le dă un sfat înțelept tinerilor luptători pentru drepturile românilor din Bucovina – să nu "compromită prin mișcări precoce munca lor intelectuală și roadele pe care le va da odată această muncă pentru chiar nația românească", să nu trezească vigilența, să nu pună în gardă autoritățile, poate vor fi lăsați în seama "liberii lor dezvoltări, vreme în care tinerii de astăzi vor fi bărbați când tocmai la ei se va face apelul de a lucra după voința inimei lor curate..." "N-ar fi păcat, se întreabă Poetul, ca rezultatele acelui moment mai fericit să fie compromise de pe acuma prin ieșirea din rând și expunerea luptătorilor în hărțuieli încinse nelavreme?"

Am observat că o seamă de cercetători ai publicației eminesciene încearcă să "treacă cu vederea" aceste sfaturi ale marelui poet și publicist (probabil considerându-le prea puțin convenabile pentru o carieră politică vertiginoasă).

Istoria mai veche și mai nouă a românilor din Bucovina a confirmat, în repetate rânduri, adevărurile spuse de M. Eminescu. După "lovitura" din 1877 (procesul "Arboroasei") intelectualitatea românească nu și-a mai putut manifesta plenar forțele răzlețite prin diverse uneltiri și manipulări ale autorităților austriece (deși au mai existat și alte societăți academice, cum a fost "Junimea", care a încercat să revină la tradițiile "Arboroasei"). În linii mari, același destin l-a avut și continuă să-l aibă și Societatea pentru cultură românească "Mihai Eminescu" din regiunea Cernăuți, înființată în 1989, ai cărei lideri (sau cel puțin, unii dintre ei) și-au limitat treptat activitatea la manifestări exterioare impulsive și sporadice, provocând "hărțuieli încinse nelavreme", înainte de a se pregăti cât se poate de temeinic pentru o activitate mai vastă.

Atât pe vremea lui M. Eminescu, acum 125 – 120 de ani, cât și după al doilea război mondial, din programul de de-etnizare a populației autohtone românești din Bucovina (actuala regiune Cernăuți) n-au lipsit câteva tendințe definitorii ("obligatorii"), și anume: limitarea sferelor de funcționare a limbii române în învățământul superior și mediu; marginalizarea și, în consecință, reducerea posibilităților de afirmare a intelectualității românești în cele mai diverse domenii ale vieții sociale sub pretextul unor încercări de activitate subversivă, "mișcare iredentistă" etc.; minimalizarea sau negarea totală a contribuției românilor în dezvoltarea culturală a ținutului (Bucovina, regiunea Cernăuți); neutralizarea forțelor spirituale de rezistență (de menținere a identității naționale) prin diverse metode de corupere (mituire morală și materială); cucerirea unor "repere" (ale regimurilor politice) din rândurile populației autohtone prin crearea unei imagini defavorabile a patriei istorice. Există și multiple aspecte concrete ale acestor "paralelisme istorice" bucovinene[9] la care ne vom referi cu alte ocazii.

Note:

1. Alma Mater Francisco-Josephina, die deutschprachige Nationalitaten – Universität in der Cernowitz. Festchrift zum 100, Jahrestag ihrer Eroffnung, 1875, München, 1975 – 428 s.
2. Cernivetskii derjavnâi universitet, Liviv, 1975, 191s.
3. Cernivetskii universitet, 1875 – 1995, Storinki istorii, Cernivți, 1995, 207 s.
4. Mircea Grigoroviță, *Învățământul în nordul Bucovinei (1775 – 1944)*, București, 1993, p. 125 – 169; Grigore Bostan, "Der Beitrag der Universität Czernowitz zur Entwicklung der rumänischen Kultur", în cartea *Glanz und Elend der Peripherie*, Berna, 1998, p. 123 – 124.
5. Grigore Bostan, "Aspecte din istoria românească a Universității din Cernăuți (1875 – 1918)" în "Academica", 1995, an V, nr. 10, p. 4 – 5; Grigore Bostan, "Universitatea românească din Cernăuți (1920 – 1940)" în "Țara Fagilor", 1995, p. 73 – 85; Vl. Trebici, "Bucovina în perioada interbelică: Universitatea" în "Septentrion. Foaia Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina", 1992 – 1993, an II, nr. 6 – 7, p. 5.
6. În perioada austriacă cota studenților români era aproximativ de 25-20-15-10% (din întreg contingentul de studenți ai Universității din Cernăuți), iar în perioadele postbelice (sovietică, ucraineană) de: 0% în 1940; 4,3% în 1991/1992; 2% în 1998, populația românească a regiunii Cernăuți fiind, conform statisticii oficiale din 1989 – 19,7%. A se vedea: Grigore C. Bostan, "Universitatea din Cernăuți", 1998, în "Glasul Bucovinei", 1/1999, p. 26 – 30.
7. Citat după ediția Mihai Eminescu, *La Bucovina*, cuvânt înainte de Dimitrie Vatamaniuc. Selecție și ordonarea textelor, notă asupra ediției și postfață de Nicolae Cârlan. Ed. Hurmuzachi, Suceava, 1996, p. 78. Au fost arestați studenții facultății de teologie, compozitorul Ciprian Porumbescu, poetul Constantin Morariu, publicistul Zaharia Voronca (pseudonim "Detrunchiatul"), Orest Popescu și Eugen Sireteanu.
8. Ibidem.
9. A se vedea: Grigore Bostan, "Intelectualul român la Cernăuți" în "Septentrion literar", an II, nr. 1 – 2 (III), 2000, p. 11 – 12.

(Comunicare susținută la **Conferința Științifică Internațională "1600 - 1918 - 1920: Istorie și Actualitate"**, organizată de Forumul Civic Național Român, 12 - 13 mai 2000)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Bibliotecile publice

Într-o societate aflată într-un proces de schimbare rapidă, învățarea continuă a devenit o parte indispensabilă a vieții cotidiene. Dar adeseori nu este ușor pentru indivizi să obțină informația de care au nevoie sau să facă opțiunea potrivită. Aici intervin bibliotecile publice. Ele oferă îndrumare în colecțiile de media, prelucrează conținutul astfel încât să fie structurat cât se poate de limpede și oferă ajutor profesional în găsirea și selectarea documentelor necesare. De asemenea, bibliotecile oferă copiilor, tinerilor și adulților posibilitatea de a-și organiza timpul liber și îi ajută să devină competenți în folosirea diferitelor media. În felul acesta bibliotecile joacă un rol central în politica culturală și educațională.

O societate în continuă schimbare se reflectă și în continua dezvoltare a bibliotecilor. Bibliotecile trebuie să-și adapteze ofertele de media la cerințele mereu în schimbare ale utilizatorilor; ele trebuie să dezvolte concepte eficiente privind managementul și organizarea și să-și utilizeze resursele cât mai economic. Permanenta străduință în orientarea utilizatorilor și satisfacerea profesională a angajaților contribuie de asemenea la succes.

Fundația Bertelsmann promovează și susține activitatea bibliotecilor publice astfel încât să fie capabile să îndeplinească toate aceste cerințe. În afară de un curs online pentru bibliotecari, Fundația oferă metode noi de organizare a filialelor și programe de lectură în colaborare cu bibliotecile publice și cu școlile. Fundația Bertelsmann testează strategii de soluționare din alte sectoare deoarece, în condițiile unor bugete din ce în ce mai severe, gândirea și inițiativele antreprenoriale trebuie să fie obligatorii pentru biblioteci. În vederea realizării unui model pentru biblioteci, Fundația acordă o importanță specială testării în practică a conceptelor. Lucrul acesta se face în cooperare cu parteneri naționali și internaționali de proiect deoarece trebuie luate în considerare diferite condiții sociale, deprinderile de lectură ale utilizatorilor și comportamentul specific în utilizarea documentelor media. În plus, cele mai bune idei, cunoștințele și experiența practică ale bibliotecilor din alte țări sunt luate în considerație și dezvoltate mai departe într-o rețea internațională.

Biblioteci model

Orientare spre utilizatori în sectorul serviciilor: bibliotecile model promovate de Fundația Bertelsmann se concentrează asupra oamenilor. Obiectivul este dezvoltarea unor noi concepte pentru practica biblioteconomică.

Biblioteca Publică Gütersloh, Germania

De la înființarea sa în 1984, Biblioteca publică Gütersloh s-a străduit permanent să-și dezvolte colecțiile, formele de prezentare, spațiile și organizarea.

Anul trecut biblioteca a urmărit în principal creșterea fondului de media electronice. În afară de cele 2400 unități biblioteconomice, ea oferă opt PC-uri pentru procesare de text și imagine, e-mail și Internet. Alte terminale din diferite locuri din bibliotecă conectează cărțile și depozitele la media electronice. În felul acesta utilizatorii au o privire generală asupra întregii game de oferte media. Cărțile și depozitele sunt completate cu CD-ROM-uri și Internet. Utilizatorii pot să examineze întregul catalog al bibliotecii pe site-ul: www.stadtbibliothek-guetersloh.de

Modul de prezentare se orientează de asemenea spre utilizatori. Parterul bibliotecii a fost complet modificat după modelul unui magazin de vânzare cu amănuntul. Astfel, așezarea alături a diferitelor media permite o vedere optimă a tuturor informațiilor disponibile. Colecția aflată în sala de computere prezintă acum un mai mare interes decât atunci când era prezentată separat. Împrumuturile de la secția pentru părinți (deschisă în 1998) au crescut cu 20% în anul trecut. Cărțile cu subiecte interesante pentru părinți sunt expuse lângă secția "biblioteca copiilor".

Aceste dezvoltări garantează faptul că Biblioteca Publică Gütersloh va continua să aibă un caracter model. Biblioteca este consiliată și sprijinită financiar de Fundația Bertelsmann. Fundația participă cu un procent de 49% în timp ce primăria Gütersloh reprezintă majoritatea (51%).

Evaluare

Biblioteca Publică Gütersloh: aproximativ 10% mai multe împrumuturi decât în anul precedent

Utilizatorii Bibliotecii Publice Gütersloh au împrumutat 672.000 unități biblioteconomice. În medie, biblioteca a împrumutat fiecare din cele 133.000

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

unități media mai mult de cinci ori. Ea și-a reînnoit cu un procent de 14% fondul de unități media. 288.000 de utilizatori au vizitat anul trecut biblioteca (940 persoane/zi). Site-ul Internet al bibliotecii a fost de asemenea vizitat, iar pagina proprie a avut aproape 16.000 de vizite la sfârșitul anului 1998. În medie, utilizatorii Internet au descărcat una din paginile bibliotecii la fiecare 11 minute.

Biblioteca Ca'n Torró din Alcúdia, Spania

Această bibliotecă model, deschisă în 1990, se orientează de asemenea spre clienți și spre managementul eficient. Fundația Bertelsmann a acordat fonduri și consiliere la înființarea bibliotecii. Orașul Alcúdia și-a asumat în 1997 responsabilitatea asupra bibliotecii, dar Fundația continuă să-i ofere cunoștințe profesionale. Totodată, Fundația suportă cheltuielile pentru cursurile de perfecționare a bibliotecarilor precum și pentru unele proiecte specifice.

Unele cifre, reprezentând activitățile bibliotecii din anul trecut, ne conving de succesul înregistrat. Împrumuturile de la secția pentru părinți (care a fost restructurată în 1999 conform unor grupuri speciale de interes) au crescut la 22%. Colecția totală de carte a crescut în 1998 la 13% față de anul precedent. În total, biblioteca și-a reînnoit aproximativ 16% din fondul deținut. Biblioteca a intrat în rețea anul trecut, fiind un deschizător de drumuri în Spania. De asemenea, ea și-a suplimentat oferta de CD-ROM-uri și accesul la Internet.

Biblioteca Publică Mubarak, Cairo, Egipt

Bibliotecile publice joacă un rol important în țările cu un mare număr de tineri. Accesul liber la informație, manipularea ușoară a documentelor media și promovarea lecturii sunt elemente necesare ale dezvoltării sociale și economice. Așadar, Ministerul Egiptean al Culturii și Societatea de asistență integrată, o organizație non-profit condusă de Suzanne Mubarak, împreună cu Fundația Bertelsmann au înființat Biblioteca Publică Mubarak din Cairo. De la înființare, în anul 1995, numărul utilizatorilor (la sala de lectură și la împrumut) a crescut continuu.

În prezent, partenerii egipteni au responsabilitatea financiară asupra bibliotecii iar Fundația Bertelsmann continuă să sprijine activitatea bibliotecii prin consiliere. În 23 martie 1999 s-a realizat a doua etapă a proiectului, anume deschiderea primei filiale a Bibliotecii Publice Mubarak în sectorul Zaytoun din Cairo. În această filială se testează un tip de bibliotecă orientată spre obținerea unui număr cât mai mare de utilizatori, folosindu-se o investiție unică de capital. Cititorii au la dispoziție 21.000 de documente media, în principal în limba arabă. Colecțiile se adresează în special copiilor și adolescenților și sunt completate cu ocazia diferitelor evenimente speciale.

În afară de consilierea curentă, Fundația Bertelsmann suportă cheltuielile pentru renovare, mobilier, media și material hardware și software pentru computer.

Bibliotecile publice și școlile – noi forme de parteneriat

Tinerii doresc să învețe ceva despre lumea în care trăiesc. Astfel, cărțile, revistele și alte materiale tipărite sunt de mare importanță. În mod ideal, dorința și deprinderea de lectură trebuie dezvoltate din copilărie, trebuie încurajate de părinți, de școală (care promovează lectura) și de bibliotecile publice locale care oferă un spațiu atractiv.

Potrivit cercetărilor în domeniul lecturii, copiii se bucură mai puțin de lectură atunci când devin adolescenți. La această vârstă ei consideră că lectura pentru școală nu este cu adevărat importantă pentru viața lor personală. Așadar, metodele de promovare a lecturii trebuie să fie reevaluate și redefinite în termenii oportunității pentru tineri. Eficiența acestor metode trebuie să se poată măsura. Acesta este conținutul unui proiect început de Fundația Bertelsmann în 1995 care testează noi căi de cooperare între școală și bibliotecile publice. Participă la proiect orașele Greifswald, Hoyerswerda, Marburg, Ratingen, Rosenheim și Villingen-Schwenningen. Ele dezvoltă un concept comun de marketing pentru promovarea lecturii care urmărește conectarea sistematică în rețea a școlilor și bibliotecilor publice. Vizitele la orele de clasă, prezentările de cărți în școli, documentele media, lecțiile ținute în biblioteci și orele de lectură au fost modulele cu care profesorii și bibliotecarii au construit în 1999 un "curriculum spiral pentru promovarea lecturii". Acesta este primul pas spre o nouă cultură a lecturii. Ultima etapă a proiectului se concentrează asupra elaborării metodelor de adresare către tinerii cititori și de promovare a loialității utilizatorilor. Furnizarea informațiilor pentru părinți este de asemenea o parte din program.

La o conferință a Fundației Bertelsmann din ianuarie 1999, la care au participat politicieni din administrația locală și reprezentanți ai școlilor și bibliotecilor, s-a subliniat importanța acestei inițiative și impactul ei pozitiv asupra copiilor și adolescenților. Obiectivul pe termen lung este angajarea *full-time* a unor coordonatori și obligarea fundațiilor de a extinde sistematic programele de lectură la nivel municipal. Împreună cu școala Baie Ste. Anne, Fundația Bertelsmann a lansat, în vara anului 1999, un proiect de trei ani, în insula Praslin din Seychelles, pentru realizarea unei culturi solide a lecturii în școală. Cărțile trebuie să devină un mediu natural în școală și în viața cotidiană a elevilor. Una din primele etape ale acestui proiect a fost constituirea unei colecții trilingve pentru școli, pentru copiii cu vârste între 3 și 12 ani, cu literatură de ficțiune și non-ficțiune în limba engleză,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

franceză şi creolă.

Al doilea modul al proiectului va urmări transferul unor anumite metode de promovare a lecturii. În acest domeniu, Fundaţia Bertelsmann se bazează pe experienţa câştigată în proiectul "Bibliotecile publice şi şcolile – noi forme de parteneriat". Aplicabilitatea conceptelor dezvoltate în acest proiect urmează să fie acum testată într-o altă regiune culturală.

Cursuri de utilizare online pentru bibliotecari

În societatea informaţională media electronice şi Internetul au o importanţă din ce în ce mai mare. Astfel, bibliotecile publice trebuie să-şi redefinească rolul şi să facă o schimbare de accent în munca lor. În loc de a oferi numai documente media, ele devin din ce în ce mai mult "navigatori" în lumea online. Această reorientare necesită noi metode de perfecţionare a personalului, de măsurare a performanţei şi de planificare bugetară. Fundaţia Bertelsmann sprijină dezvoltarea şi testarea unor astfel de metode.

Bibliotecile publice integrează din ce în ce mai mult Internetul în gama serviciilor pe care le oferă, ca răspuns la cererea tot mai mare a publicului pentru îndrumare şi servicii în sectorul online. Dar, în timp ce mai mult de 80% din bibliotecile din SUA şi Scandinavia asigură servicii Internet pentru utilizatorii lor, Germania, cu un procent de 30%, trebuie să facă faţă unei mari provocări. Având în vedere această situaţie, va fi o nevoie tot mai mare de cursuri avansate de perfecţionare pentru bibliotecari în următorii ani.

Acesta este motivul pentru care Fundaţia Bertelsmann, împreună cu ekz.bibliotheks-service Gmbh, cel mai mare furnizor de servicii bibliotecconomice din Germania, dezvoltă proiectul "bibweb – instruire Internet pentru bibliotecari". Proiectul urmăreşte instruirea Internet pentru începători şi avansaţi şi creşterea competenţei online a bibliotecarilor.

Alegerea unui curs de învăţare la distanţă via Internet pentru acest scop are numeroase avanataje: independenţa cursantului în ceea ce priveşte timpul şi spaţiul; actualizarea rapidă a conţinutului; capacitatea de a face faţă la un număr mare de cursanţi; cheltuieli mai mici în raport cu metodele obişnuite de instruire; un certificat de atestare pentru fiecare modul de învăţare. Grupul-ţintă al programului de instruire îl reprezintă în primul rând bibliotecarii care doresc să integreze Internetul în activitatea lor şi să ofere cititorilor servicii mai cuprinzătoare şi mai actualizate. Cursul este deschis şi altor grupuri profesionale de profil asemănător. În schimbul unei mici taxe, utilizatorii pot participa la curs şi pot comunica online şi cu alţi participanţi. Acest lucru permite studenţilor să se sprijine reciproc.

Reţeaua internaţională a bibliotecilor publice

"Acceptaţi provocările viitorului: învăţarea împreună înseamnă succes" – acesta este motto-ul Reţelei internaţionale a bibliotecilor publice. Principiile ei pentru succes sunt "a privi dincolo de propriul gard" şi a învăţa de la alţii. Multe instituţii din ţările cu biblioteci publice eficiente lucrează acum la soluţiile pentru viitor. Modul de lucru în reţea permite un schimb de experienţă intensiv, sistematic şi rapid la nivel internaţional.

Soluţii inovative ale specialiştilor pentru specialişti

Înfiinţată la iniţiativa Fundaţiei Bertelsmann în 1996, Reţeaua cuprinde 20 de specialişti din 11 ţări (Australia, Canada, Danemarca, Finlanda, Franţa, Germania, Marea Britanie, Olanda, Noua Zeelandă, Suedia, SUA). Ea oferă *know-how*, sprijină dezvoltarea conceptelor viabile şi promovează transformarea cunoştinţelor în practică. Membrii reţelei dezvoltă soluţii-model pentru conducerea şi managementul bibliotecilor publice. Lucrul acesta se realizează prin cercetarea experienţelor internaţionale, prin prezentarea şi analiza studiilor de caz performante. Rezultatele sunt discutate în cadrul reţelei din perspectiva transferabilităţii lor iar apoi sunt implementate în practică.

În primele două etape ale proiectului membrii reţelei au elaborat soluţii-model în mai multe domenii-cheie: parteneriate şi cooperări, biblioteci şi administraţie locală, sarcinile utilizatorului, autoevaluarea metodelor de management, utilizarea flexibilă a noilor tehnologii şi bibliotecile ca centre de instruire în tehnologiile informaţionale. Membrii reţelei transmit rezultatele în ţările participante prin materiale tipărite şi publicaţii online, articole în reviste de specialitate, seminare şi conferinţe. Fundaţia Bertelsmann sprijină reţeaua din punct de vedere financiar şi organizatoric, organizează conferinţe şi transmite rezultatele pe Internet. www.bertelsmann-stiftung.de/publika/download/index.htm

Managementul bibliotecilor moderne

Ideea este: învăţaţi de la lumea afacerilor. Utilizând metode de marketing, bibliotecile publice pot identifica cerinţele utilizatorilor şi îşi pot forma propria piaţă. Dacă, în acelaşi timp, bibliotecile îşi îmbunătăţesc activitatea, utilizează în mod activ date de performanţă, dacă personalul este permanent informat şi implicat în problemele bibliotecii, atunci ele vor funcţiona ca adevărate companii moderne. Proiectele de cooperare dintre Fundaţia Bertelsmann şi bibliotecile publice folosesc în mod activ instrumente de administrare a afacerilor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile publice îşi optimizează ofertele

Filialele marilor biblioteci publice municipale oferă clienţilor din sectoarele urbane literatură şi informaţii. Dar în timp ce cerinţele cititorilor cresc şi ei aşteaptă o creştere a colecţiilor şi a numărului de servicii oferite, banii pentru plata acestora sunt puţini. Multe biblioteci şi-au redus ofertele sau au închis unele filiale. S-a ridicat astfel întrebarea: ce tipuri moderne şi eficiente de filiale se pot dezvolta într-un oraş mare.

Un proiect din Germania al Fundaţiei Bertelsmann urmăreşte elaborarea unor soluţii pentru proiectarea şi funcţionarea optimă a sistemelor de biblioteci. Proiectul urmăreşte realizarea unei creşteri pronunţate a numărului de cititori şi de utilizări prin prezentarea unor oferte orientate spre utilizatori. În cadrul unui proiect de cinci ani se elaborează noi tipuri de oferte şi prezentări testate împreună cu bibliotecile publice din Bochum şi Dresda. Învăţarea de la alte sectoare şi cooperarea cu întreprinderile publice şi private sunt elemente importante ale proiectului.

Compararea bibliotecilor publice

În multe biblioteci publice măsurarea performanţei este acum o problemă de rutină. Numeroase grupuri de comparaţie lucrează cu un catalog de indicatori de performanţă care au fost elaboraţi şi testaţi ca parte a comparării operaţiilor din 18 biblioteci. Din 1997, 12 centre de îndrumare a bibliotecilor de stat federale, a căror sarcină (în calitate de autorităţi de stat federale) este să sprijine dezvoltarea bibliotecilor, au transmis metode de comparare a performanţei, formând grupuri de comparare cu 90 de biblioteci. Fundaţia Bertelsmann a contribuit la această iniţiativă prin consiliere. Pe baza rezultatelor comparării bibliotecilor s-a realizat proiectul "BIX – index biblioteconomic". Într-un studiu comparativ la nivel naţional în care a fost implicată Fundaţia Bertelsmann, împreună cu Asociaţia Bibliotecilor Germane (DBV), s-a descris în mod clar performanţa biblioteconomică pentru ca publicul şi reprezentanţii politici şi din administraţia publică să cunoască lucrul acesta.

Sistemul indicatorilor de performanţă a fost elaborat de Fundaţia Bertelsmann împreună cu Institutul de Cercetări sociale INFAS şi cu un grup de experţi din bibliotecile publice. Scopul proiectului BIX este prezentarea performanţei bibliotecilor, transparenţă în cheltuieli şi îmbunătăţirea comunicării dintre biblioteci, public, administraţia publică şi oamenii politici.

Fundaţia Bertelsmann

Fundaţia Bertelsmann, înfiinţată în 1995, implementează proiecte-model pentru promovarea dezvoltării bibliotecilor publice din Spania. Se urmăreşte astfel îmbunătăţirea managementului şi a structurilor organizaţionale prin introducerea unor metode competitive şi a unui sistem solid de raportare, o mai bună orientare spre nevoile şi dorinţele utilizatorilor şi încurajarea copiilor şi adolescenţilor spre lectură şi spre utilizarea noilor documente media.

De la înfiinţarea ei, Fundaţia a realizat o comparaţie interbibliotecară în care au fost implicate 20 de biblioteci. Compararea a fost prezentată tuturor bibliotecilor spaniole în 1999 iar Fundaţia şi-a asumat responsabilitatea de introducere a metodelor necesare şi a conceptelor de evaluare. Proiectul Fundaţiei Bertelsmann "Bibliotecile publice şi şcoala" a fost de asemenea implementat cu succes în Spania. Din 1997, 7 primării spaniole şi bibliotecile lor au realizat o colaborare cu şcolile pentru a-i deprinde pe copii şi adolescenţi cu utilizarea diferitelor materiale media.

Fundaţia joacă un rol activ în implementarea proiectelor şi publică articole şi cărţi despre cunoştinţele dobândite şi rezultatele obţinute. Ea organizează seminare şi conferinţe în care informează specialiştii şi organele locale de decizie despre iniţiativele pe care le lansează.

(Din Raportul anual 1998/1999 al Fundaţiei
Bertelsmann, Germania,
martie 2000, pg. 32 – 41)
Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

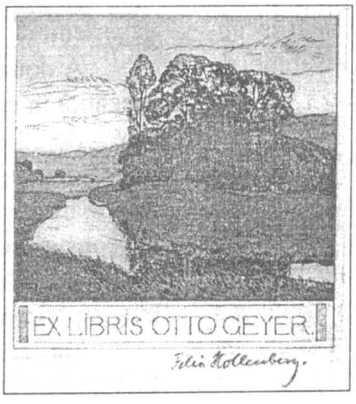

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rolul bibliotecilor în noile procese de învățământ

S.N. PROSSEKOVA
Director al Bibliotecii Publice Centrale de Stat "N.A. Nekrassov"
Doctor în Ştiinţe pedagogice
Preşedintă a CICB de pe lângă Comisia Federaţiei Rusiei la UNESCO

Programul "Rolul bibliotecilor în noile procese de învăţământ" este elaborat în cadrul Programului "Cultura lumii", adoptat de ONU şi UNESCO. Programul naţional "Cultura lumii în Rusia – anul 2000" se bazează pe acest program.

Elaborarea programului "Rolul bibliotecilor în noile procese de învăţământ" a fost precedat de un studiu realizat de Biblioteca Publică Centrală de Stat "N.A. Nekrassov", studiu care intenţiona să analizeze componenţa cititorilor, interesele lor şi concordanţa dintre resurse (de informare şi de documentare) cu aceste interese.

Rezultatele acestui studiu au permis corectarea cu profesionalism a sistemului serviciului, organizarea surselor de informare şi documentare ale bibliotecii şi au condus la modificări structurale, organizaţionale şi tehnologice.

Obiectivul primei etape a studiului viza analiza componenţei publicului cititor. După cum era de aşteptat, cei care frecventează biblioteca în mod regulat sunt tinerii care urmează o formă de învăţământ (mai mult de 90%).

Practic, toţi cititorii sunt studenţi la discipline umanistice. Numai un procent puţin mai mare de 10% dintre cititori studiază alte domenii sau discipline conexe / complementare.

În conformitate cu componenţa publicului, solicitările cititorilor se raportează în principal la disciplinele de învăţământ.

Toate aceste probleme se constată, în proporţii diferite, în multe biblioteci universitare sau publice. Observăm că decalajul între interesele cititorilor şi resursele bibliotecilor creşte din ce în ce mai mult. De asemenea, că bibliotecile din sistemul cultural preiau funcţiile bibliotecilor din sistemul de învăţământ secundar şi superior. Cu toate acestea, orice instituţie de învăţământ trebuie să aibă sau să-şi creeze propria bibliotecă.

Principalul obiectiv al Programului era crearea modelului de cooperare organizatorică şi financiară între biblioteci şi instituţii de învăţământ în scopul constituirii fondurilor de documentare şi informare. Aceste obiective permit o reconsiderare a imaginii bibliotecilor care, de-a lungul tuturor epocilor istorice, au avut cel mai important rol, acela al creării şi conservării "valorilor eterne" – cunoştinţe indispensabile pentru educarea, instruirea şi formarea reprezentărilor despre lume a tinerilor.

Autorii Programului sunt Centrul Interregional de Cooperare al Bibliotecilor de pe lângă Comitetul Federaţiei Ruse la UNESCO, Biblioteca Publică Centrală de Stat "N.A. Nekrassov" şi Universitatea Contemporană de Ştiinţe Umane (UCSU) care a fondat 137 de sucursale în oraşele cele mai importante şi în regiunile din toate zonele Rusiei. Numărul total al studenţilor depăşeşte 80.000.

Alegerea instituţiilor de învăţământ a fost impusă de numeroase criterii, dintre care cele mai importante au fost: utilizarea tehnologiilor moderne, deţinerea de studiouri pentru realizarea documentelor audiovizuale, tehnologii indispensabile pentru formarea la distanţă.

Participanţii au semnat în perioada primei etape de dezbatere a Programului (al doilea trimestru al anului 1998) acorduri care prevăd:

- participarea la Program a celor mai mari biblioteci din oraşele Rusiei, acolo unde există sucursale ale UCSU;
- achiziţia centralizată a lucrărilor indispensabile derulării Programului, finanţarea prin UCSU şi transmitere gratuită către bibliotecile regionale care fac parte din Program;
- instalarea în aceste biblioteci a procedeelor tehnice necesare realizării formării la distanţă a cititorilor – studenţi cu finanţare de la UCSU;
- crearea de noi tehnologii în domeniul serviciilor pentru cititori şi colaborarea interregională a bibliotecilor, inclusiv cooperarea prin INTERNET.

Din păcate, criza economică din august 1998 a determinat modificarea termenelor de instalare a echipamentelor în biblioteci, dar ea nu a putut schimba Programul.

În prezent 137 de biblioteci s-au asociat acestei experienţe.

A doua etapă, "Moscova – regiuni", este practic pregătită în cadrul Programului.

BPCS "N.A. Nekrassov" pregăteşte, pornind de la rezultatele studiului, baze de date electronice de informare pentru bibliotecile partenere. Se află în curs de constituire un fond de rezerve pentru schimburi. Astfel, ediţiile cerute într-o cantitate mare sunt înregistrate pe microfişe.

Mai mult de 200 de filme video de studiu sunt deja incluse în programul echipamentului bibliotecilor.

Este demarată şi producerea de casete care conţin conferinţe pentru disciplinele şcolare şi pentru studiul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

limbilor străine.

Experimental, din 20 februarie 1999 conferinţele sunt retransmise prin satelit între Moscova, Sankt-Petersburg şi Cambridge. A fost creat la Moscova un studio profesional de televiziune echipat pentru traducerea sincronizată a conferinţelor.

Toate etapele Programului urmăresc în esenţă crearea de condiţii egale în dobândirea de cunoştinţe şi în posibilităţile de formare pentru toate regiunile Rusiei. Acesta este motivul pentru care acordăm o atenţie deosebită pentru transmiterea emisiunilor televizate prin satelit.

Televiziunea prin satelit constituie un mijloc eficace de ameliorare a calităţii învăţământului întrucât permite atragerea celor mai buni profesori şi specialişti, punându-le la dispoziţie procedee moderne de predare (diapozitive, filme, prezentări de documente etc.) şi, în sfârşit, să transmită cursurile, fără diminuarea calităţii, în toate oraşele şi satele.

Noutăţile tehnologice şi de organizare aplicate în cursul creării sistemului satelit pentru Program reprezintă un *know-how* nu numai pentru teritoriul Rusiei, ci şi pentru întreaga lume. Este de remarcat că înainte de acest proiect Rusia nu avea specialişti în domeniul învăţământului prin satelit, şi, deci, specialiştii de la UCSU au fost primii.

Echipe de specialişti în montarea terminalelor le-au pus deja în funcţiune şi ele sunt utilizate în procesul de învăţământ în 40 de oraşe pe lună iar în luna septembrie 1999 vor fi montate în 220 de oraşe din Rusia şi în ţări ale Comunităţii Statelor Independente.

Din păcate, multe biblioteci nu dispun de spaţii suficiente pentru a putea organiza centre de învăţământ dotate tehnic.

Rezultatele obţinute în cursul primei etape a Programului au permis realizarea unui program guvernamental al Federaţiei Ruse. Sperăm ca acest program, în calitate de program de stat, va permite bibliotecilor să coopereze cu toate instituţiile de învăţământ din regiuni şi să rezolve într-o manieră din ce în ce mai eficace problemele financiare, tehnice şi de personal.

Din punct de vedere psihologic, bibliotecile au acceptat cu dificultate termenele de realizare a Programului. Îndoielile şi incertitudinea specialiştilor mescriei noastre s-au format pe parcursul a zeci de ani. În prezent, rolul bibliotecarului de a se face util este mai important decât în trecut.

Coordonarea bibliotecilor se efectuează însă, ca şi înainte, pe principiul departamental. Deşi o lege referitoare la "Funcţionarea bibliotecilor" a fost votată de mult timp, n-au fost încă elaborate alte acte inferioare, şi mai ales acte referitoare la cooperarea tuturor bibliotecilor, cel puţin pe nivel orizontal, în interiorul unei zone mai mari. Deci nu întâmplător, absenţa acestor acte a provocat intrarea în vigoare a legilor regionale. Problemele bibliotecilor trebuie însă să se rezolve la nivel de stat. Ministerului Culturii al Federaţiei Ruse trebuie să-i revină rolul de organizator şi coordonator al acestei probleme.

Traducere de Rodica COSMACIUC

Zilele Bibliotecarului din Austria

a 26-a ediţie

Viena, 18 – 23 septembrie 2000

(Comunicările prevăzute în programul preliminar)

Cunoaşterea ca factor de producţie

- **Marţi, 19 septembrie 2000**

ora 17: Deschiderea celei de-a 26-a ediţii a **Zilei Bibliotecarului din Austria**, Universitatea Viena, sala mare de festivităţi. Discurs festiv: prof. univ. dr. Wolf Rauch

- **Miercuri, 20 septembrie 2000**

Cunoaşterea ca materie primă pentru cercetare şi cultură

Hannelore Effelsberg, Biblioteca Germană Frankfurt: "Bibliotecile virtuale, digitale, electronice, multimediale"

Hans Petschar, ONB: "Arhiva fotografică digitală"

Richard Pircher, Universitatea dunăreană Krems: "Transferul de cunoştinţe şi convergenţa socială"

Gotthart Wunberg, IFZ: "Ştiinţele culturii"

Competenţă în procesul informaţional pentru ştiinţă, economie şi societate

Freddy Litten, München: "Colecţia de microfilme a Bibliotecii Bavareze de Stat"

Peter Malina, UB Viena: "Materiale din arhivele centrale de la Moscova"

Michael Huter, Editura WUV: "Ştiinţă publicată"

Wolfgang Crom, Biblioteca de land Württemberg: "Catalogul unei colecţii de hărţi pe Internet"

Friedrich Geisselmann, UB Regensburg: "Comunicarea publicaţiilor electronice"

Centre culturale şi de informare pentru public, centre de educaţie pentru învăţare permanentă

Christian Enichlmayr, Biblioteca de land din Austria de sus: "Poziţionare pe piaţa informaţiilor (faza de trecere a Bibliotecii Linz spre o bibliotecă de land)"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Zotter/Pum: "Formarea profesională 2000"

Roswitha Karpf, Graz: "Biblioteca şcolară ca centru de învăţare şi de informare – Fondul deţinut şi scopuri"

Werner Schöggl: "Biblioteca şcolară"

Ulrike Lang, Biblioteca de stat şi universitară Hamburg: "Raport privind pregătirea profesională pentru funcţia de specialist în centrele media şi de informare"

Manfred Koch, FH Eisenstadt: "Managementul cunoaşterii – cum reacţionează centrul de formare profesională la aceasta?"

Beate Tröger, Biblioteca universitară Essen: "Managementul cunoaşterii – multimedia pentru cercetare: MILESS – serverul multimedial de instruire şi învăţare Essen"

Managementul în biblioteci/filiale, instituţii de documentare şi de informare, arhive, muzee şi edituri

Rafael Ball, Centrul de cercetare Juelich: "Cash Cow în portofoliul prestărilor de servicii ale unei biblioteci"

Nicole Hammer, Centrala CIP, Biblioteca Germană Frankfurt: "Catalogarea publicaţiilor, evoluţii şi modificări în Serviciul CIP al Bibliotecii Germane"

Adalbert Kirchgässner, Biblioteca Universităţii Konstanz: "Creşterea productivităţii prin cooperare. Colaborarea bibliotecilor cu comercianţii de carte şi periodice"

Peter Csendes, Uniunea arhivarilor austrieci: "Capul lui Ianus ca simbol al arhivei – Evoluţii actuale din arhivistica austriacă"

Susann Solberg, Kathrin Ansorge, Biblioteca Germană: "Întregul este mai mult decât suma părţilor sale"

Klaus Ceynowa: "Controlul cheltuielilor surselor universitare de informare"

- **Joi, 21 septembrie 2000**

Secţia Ştiinţele informării

Christian Schlögl, Universitatea Graz: "Pericole şi foloase ale cercetărilor bibliometrice pe baza exemplului managementului informaţiilor"

Heinz Häuffe, UB Innsbruck: "Sunt potrivite analizele de citate ca instrument pentru evaluarea cercetării ştiinţifice?"

Gerhard Fröhlick, Universitatea Linz: "Artefactul scientometriei"

Elisabeth Milchrahm, Institutul pentru ştiinţa informaţiei, Graz: "Analiza acceptanţei punctelor informative ale Universităţii Graz"

Imaginea profesională şi colaborarea dintre instituţiile BID

Ute Krauß-Leichert, Universitatea Hamburg: "Premisele pentru succes în epoca informaţională"

Christian Kittl, Universitatea Graz: "Plus-valoarea cataloagelor de bibliotecă: o suprafaţă grafică a utilizatorilor cu funcţionalitate de hipertext"

Spaţiile reale şi virtuale ale bibliotecii

Willi Treichler, Zürich: "Cunoaşterea în spaţii reale şi virtuale"

Jürgen Hering: "Construirea Bibliotecii de stat şi universitare Dresda"

Bruno Bauer, ZB Med: "Biblioteca digitală - Austria"

Forum periodice/GeSIG

Bibliotecile "one person" şi bibliotecile speciale

Evelin Morgenstern, DBI: "Activităţile serviciului de îndrumare al bibliotecilor speciale ştiinţifice"

Christian Herrmann, Biblioteca Universitară Tübingen: "Informaţia activă ca sarcină a unei biblioteci speciale, pe baza exemplului Serviciului de rezumate ale periodicelor, domeniul teologie"

- **Vineri, 22 septembrie 2000**

Placa turnantă pentru reţele globale informaţionale

Wolfram Neubauer, ETH Zürich: "Pregătire pentru competiţia globală"

Eveline Hutzler, UB Regensburg: "Colectarea şi prezentarea documentelor electronice"

Kunz Martin: "Organizarea suprafeţei utilizatorilor în medii multilingve"

Magda Heiner-Freiling, Biblioteca Germană Frankfurt: "Actualul stadiu al discuţiei privind Clasificarea Zecimală Dewey în Republica Federală"

Thomas Binder, Andreas Brandtner şi Herwig Zeiner, Graz/Viena: "MALVINE – Manuscrise şi scrisori prin reţele integrate în Europa"

Păstrarea patrimoniului cultural

Zotter: "Patrimoniu cultural"

König/Alscher: "Digitalizarea vederilor şi hărţilor topografice"

Hermann Harrauer, ÖNB, Colecţia de papirusuri: "Muzeul şi biblioteca în calitate de instituţii de educaţie".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EBLIDA – Orizonturi, programe, inițiative

Orașe ale culturii

Conform tradiției, în fiecare an un oraș din spațiul Uniunii Europene este ales capitală culturală a Europei. Anul acesta însă, datorită importanței "semnificative" pe care o are Y2K, a fost adoptată o nouă modalitate de abordare. În acest an Europa va avea nouă capitale culturale: Avignon, Bergen, Bologna, Bruxelles, Cracovia, Helsinki, Praga, Reykjavik și Santiago de Compostela. Aceste orașe, dintre care patru nu aparțin spațiului Uniunii Europene, au fost selectate deoarece sunt reprezentative pentru cultura europeană în sensul ei cel mai larg. Praga și Cracovia au fost alese întrucât UE se află într-un proces de extindere, iar Bergen și Reykjavik au fost selectate pentru a se evidenția faptul că Europa înseamnă, într-adevăr, mai mult decât cele 15 state care alcătuiesc, în prezent, UE.

Aceste orașe au format o rețea, a fost înființat un secretariat comun și au loc cu regularitate întruniri unde se adoptă în consens decizii de interes comun. În cursul întrunirilor, liderii acestor orașe au căzut de acord asupra subiectelor de interes precizându-se, pentru fiecare oraș, conținutul programului respectiv. De asemeni, cinci proiecte comune vor fi realizate de orașele Avignon, Bologna, Bruxelles, Cracovia și Santiago de Compostela. Aceste proiecte sunt susținute financiar de către Comunitatea Europeană.

Acord privind programul "Cultura 2000"

Pe data de 9 decembrie, Parlamentul European și Consiliul au ajuns la un acord legal privind programul **"Cultura 2000"**. Pentru o perioadă de cinci ani (2000 – 2004) bugetul total alocat este de 167 milioane Euro – așadar nici o majorare. Repartizarea fondurilor este următoarea: până la 45% pentru demersuri și acțiuni novatoare și experimentale; cel puțin 35% pentru activități de integrare; 10% pentru evenimente culturale deosebite; și 10% pentru diverse alte cheltuieli. Inițial, Parlamentul a solicitat 250 milioane Euro, dar s-a lovit de opoziția unor state membre care au refuzat un nivel al fondurilor mai mare de 167 milioane Euro. Având în vedere că în Consiliu este necesară unanimitatea precum și faptul că până în iunie 2002 trebuie prezentată o declarație a Comisiei Europene – un raport asupra desfășurării programului însoțit de o evaluare a resurselor financiare disponibile și o eventuală propunere de reviziune – Parlamentul European a acceptat, în cele din urmă, suma stabilită de către Consiliu.

Programul **"Cultura 2000"** este deschis participării spațiului economic european, Ciprului și țărilor asociate Comunității Europene.

Proiecte selectate în cadrul inițiativei Connect

În cadrul noii inițiative **Connect**, Comisia Europeană a selectat 31 de proiecte dintr-un număr de 243 de cereri primite într-o primă etapă a solicitărilor, în luna mai. În cadrul acestei acțiuni sunt sprijinite proiecte ce îmbină cultura, educația și pregătirea profesională și care au legătură cu activitatea de cercetare și cu noile tehnologii. Aceste proiecte vor primi 7,083 milioane Euro.

Tot în cadrul inițiativei **Connect**, în a doua etapă a solicitărilor, pe lângă cele 31 de proiecte, Comisia Europeană a selecționat în luna iunie încă 60 de proiecte dintr-un număr de 267. Aceste proiecte vor primi 8,899 milioane Euro.

Connect este o nouă inițiativă lansată de Parlamentul European în 1999 și având un buget de 15 milioane Euro. Această sumă se împarte între Direcția Generală pentru Cultură a Comisiei și Direcția pentru Educație, amândouă demarând deja activitatea de selectare a proiectelor. Deși inițiativa s-a bucurat de succes, Parlamentul European nu a mai reînnoit-o în acest an, acordând, în schimb, prioritate unor programe legiferate cum ar fi **Socrates**, **Leonardo** și **Tineret**. Din fericire, un nou buget va fi disponibil în anul 2001.

Educație

Planurile Președinției portugheze în domeniul educației și al pregătirii profesionale

La ultima întrunire a Comitetului pentru Educație și Cultură al Parlamentului European, care a avut loc pe 26 ianuarie 2000 la Bruxelles, dl. Oliveira Martins, Președinte al Consiliului Miniștrilor Educației, a prezentat prioritățile Președinției portugheze în domeniul educației și al pregătirii profesionale.

Patru din aceste priorități sunt:

• Dezvoltarea școlilor și a centrelor de pregătire profesională pentru a deveni centre de învățământ;

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• Inițierea unui proces de evaluare școlară și profesională unic;

• Recunoașterea reciprocă a diplomelor și acceptul privind desfășurarea în străinătate a unor cursuri de pregătire pentru personalul didactic, pentru creșterea nivelului profesional;

• Dotarea școlilor și a altor instituții cu tehnologie computerizată și conectarea lor la rețeaua Internet.

Ministrul s-a referit, de asemenea, la interesul mare ce se manifestă față de **Anul European al Limbilor**, din 2001, ca și la angajamentul Președinției de a promova inițiative referitoare la libera deplasare a studenților și a tinerilor care își desăvârșesc studiile, la cooperarea europeană în privința evaluării calității performanțelor școlare și la educația permanentă a membrilor societății.

Proiectul Parlamentului European și al Consiliului conținând recomandarea referitoare la cooperarea europeană în domeniul evaluării calitative a performanțelor școlare a fost adoptat de Comisia Europeană pe 20 ianuarie 2000. Obiectivul general al acestei recomandări este de a se obține mandat în vederea creării unei rețele europene a instituțiilor ce au ca sferă de activitate evaluarea calitativă, standarde și indicatori.

La capitolul educație și pregătire profesională, Articolele 149 și 150 precizează că rolul Comunității este "de a încuraja cooperarea între statele membre și, dacă este necesar, de a sprijini direcțiile de acțiune ale acestora în condițiile respectării depline a responsabilităților pe care statele membre le au față de conținutul învățământului și de organizarea sistemelor de educație și de pregătire profesională și față de diversitatea lor culturală și lingvistică". Recomandarea respectă diversitatea sistemelor europene de educație și pregătire profesională și promovează cooperarea și adaptarea voluntară.

În cadrul cuprinzător al rezoluției Consiliului asupra noilor metode de lucru privind cooperarea europeană în domeniul educației și al pregătirii profesionale, un element important îl constituie îmbunătățirea calității educației și pregătirii școlare. Dl.Oliveira a explicat că se simte nevoia unor instrumente de evaluare care să faciliteze înțelegerea situației reale în domeniul educațional din statele membre.

El a menționat, de asemenea, că importanța summit-ului special de la Lisabona, din luna martie, constă în evaluarea completă a situației cadrelor din învățământ, în statele membre. În concluzie, ministrul a spus că ar dori ca Președinția "să fie încununată de o cartă europeană a cunoștințelor esențiale, ceea ce ar face posibil ca, în domeniul educației, să se vorbească aceeași limbă".

Leonardo Da Vinci 1999

Pe 20 decembrie 1999, în cadrul programului **Leonardo Da Vinci** și al programului comunitar de acțiune pentru pregătire profesională pe anul 1999, Comisia a hotărât să susțină 753 de proiecte transnaționale care implică 14.500 parteneri. Pentru a ridica nivelul pregătirii profesionale în Europa, proiectelor selectate le-a fost alocată suma totală de 94,8 milioane Euro. Din aceasta, 67,8 milioane Euro sunt destinate proiectelor-pilot iar 27 milioane merg la capitolul investiții și cheltuieli pentru diverse programe.

Proiectele selectate au fost alese dintr-un total de 2170 propuneri, în urma unui proces de evaluare. Ele reflectă cele cinci priorități ale programului:

• Dobândirea de cunoștințe și calificări noi;

• Alăturarea proceselor educațional și de pregătire profesională sub cupola unei instituții comune;

• Lupta împotriva excluderilor;

• Promovarea investițiilor în domeniul resurselor umane;

• Promovarea investițiilor în domeniul resurselor umane și lărgirea accesului la cunoaștere prin utilizarea instrumentelor de care dispune societatea informațională, în contextul educației permanente.

Mai mult de 20% din proiectele selectate fac dovada existenței unor efecte multiple. În privința statelor ne-membre dar aflate în faza de pre-aderare, acestea sunt bine reprezentate (131 proiecte din 753).

În 1999, Bulgaria și Slovenia s-au alăturat celor nouă țări deja admise (Cipru, Estonia, Lituania, Letonia, Ungaria, Republica Cehă, România, Polonia și Slovacia).

(Din **EBLIDA MAGAZINE** – "Information Europe" – trim. I/2000, pg. 5 – 6)

Traducere de Aura CONSTANDACHE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Undeva, în Europa...

Marele "Oscar" și calitatea de martor (II)

Teofil BĂLAJ

– Dar optica aceasta nu este oare valabilă în primul rînd pentru filmul documentar şi abia în al doilea sau al treilea rînd pentru cel de acţiune imaginată? Sînt foarte mulţi cei pe care îi contraziceţi cu această concluzie...

– Posibil. După părerea mea însă nu există nici un altfel de film decît filmul documentar. Oricît de artistică s-ar pretinde o creaţie, dacă acţiunile pe care le imaginează în Evul Mediu, de exemplu, nu respectă datele epocii, deci documentele vremii, documente în care sînt descrise obiceiurile, costumele, arhitectura, uneori şi limbajul, dacă aceste filme nu vor cuprinde toate datele necesare conturării pînă la detaliu a epocii respective, ele nu vor putea fi nici artistice nici altfel. Clasificarea genurilor cinematografice, ca orice clasificare pur teoretică, de altfel, nu trebuie forţată. Filmul artistic de lung metraj este doar o sumă mai mare de mărturii decît un scurt-metraj. Atîta tot. Dacă este film, bineînţeles. Adică numai dacă depune o mărturie. Sau povesteşte o întîmplare adevărată. Sau face adevărată o întîmplare încă neîntîmplată, dar care se poate întîmpla într-un loc adevărat. Mă înţelegeţi? Atîta doar că faţă de documentarul-documentar, documentarul-artistic realizează prezentarea şi comentariul profesional al realităţii sale cu concursul mai multor factori de creaţie: actor, imagine, muzică, decoruri etc. depinzînd astfel, mai mult decît în viaţa reală, deci mai mult decît în documentarul-documentar – de disponibilităţile fiecăruia dintre creatori în parte. Vorbesc de disponibilităţile artistice în primul rînd, cu toate că acestea sînt determinate încă – din păcate chiar mai mult decît îşi poate imagina cineva din afara profesiei noastre – de celelalte disponibilităţi: materiale.

Dar disponibilităţile materiale, oricît de largi, nu ajung totuşi, pentru a face filme bune. Primează, din fericire, potenţialul artistic.

– Aşa se explică faptul că personajele d-voastră preferate sînt de obicei mari personalităţi?

– S-a şoptit din plin şi se mai şopteşte probabil, pe ici pe colo, că succesul filmelor mele ar fi de fapt succesul personajelor acestor filme. Nu mă deranjează prea mult.

Înseamnă că filmul este bun, totuşi, dacă este vorba de un succes. Al meu, al personajelor, indiferent, înseamnă că a meritat, oricum, osteneala să fie făcut. Şi cînd a meritat această osteneală ce importanţă mai poate avea faptul că Arthur Rubinstein, de pildă, prefera să repete în tren, ca de obicei, concertul din ziua următoare, şi că eu nu l-am coborît la prima staţie pentru a avea o lumină mai bună în secvenţa repetiţiei, ci i-am filmat pur şi simplu "fugile" în fuga trenului suprapunînd cele două ritmuri într-unul singur şi obţinînd astfel sugestia atît de simplă şi de normală a trecerii omului prin timp, timpul artistului fiind muncă şi munca artistului fiind creaţie. Apoi trenul s-a apropiat de nu ştiu care staţie şi ralentiul imaginilor de pe fereastra vagonului a coincis cu partea din bucata repetată de maestru, în care "alegro"-urile pianului se liniştesc şi ele. Nici nu pretind că am avut vreun merit deosebit în toată treaba asta. Nu eu am compus

Arthur Rubinstein

muzica, nu eu am cîntat-o la pian, nu eu am construit gara în care trebuia să oprească trenul, nici n-am fixat programul de repetiţie al maestrului, nici n-am ales traseul trenului său şi nici măcar n-am avut vreun amestec în tulburarea atît de spectaculoasă a apelor Rhonului în drumul lor spre Lyon.

Am fost un simplu martor al suprapunerii, într-o anumită zi, a tuturor acestor momente care existau, oricum, în mod real, dar separat unul de altul.

– Dacă v-aţi propune să faceţi un film despre România ce elemente reale, dar separate aţi prefera să suprapuneţi?

– Din păcate cunosc România, deocamdată, doar din mărturisirile confraţilor care au avut şansa să lucreze acolo: René Clair, Henri Colpi, Louis Daquin, cîţiva actori: Jean Marais, Marie José Nat, Georges Marchal, Marina Vlady... Şi de prin cărţi... Nu ştiu exact.

Aveţi un folclor admirabil şi o şcoală contemporană de teatru de cea mai bună calitate. M-ar interesa de pildă descifrarea prelungirii marelui spectacol popular (obiceiuri, costume, muzică) în teatrul dumneavoastră contemporan.

Mă gîndesc că trebuie să existe – vizual vorbind, adică cinematografic – aceleaşi punţi – mărturii care te trimit, de pildă, de la înălţimea lui Brâncuşi înapoi, spre cioplitorii în lemn, din satele româneşti. Ar fi mult de lucru? Ar fi puţin?

Nu ştiu...

Oricum, o mărturie despre veghea colectivă şi conştientă a unor naţiuni cum e a dumneavoastră, pentru ocrotirea trecutului lor popular, a bunurilor artistice, adeseori anonime, ar fi o mărturie şi – cine ştie? – poate chiar mai mult decît o mărturie, pentru că aceste bunuri nu se depozitează numai în rafturi cu etichete, ci şi în vîrsta de azi a celor care creează.

Subiectul este atrăgător.

Aş vrea să mai vorbim despre asta...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Omagiul Ambasadei Portugaliei lui Camões și lui Eminescu

Cu ocazia "Zilei Portugaliei, a lui Camões şi a Comunităţilor Portugheze", Ambasada Portugaliei la Bucureşti a asociat anul acesta, într-un omagiu comun, pe marele nostru Poet naţional şi Poetul român prin excelenţă, Mihai Eminescu, a cărui a 150-a aniversare tocmai se sărbătoreşte, sub semnul răspândirii sale europene şi mondiale.

Aceste două figuri emblematice simbolizează, într-adevăr, ele singure, legăturile profunde ce s-au ţesut între popoarele noastre latine care, la cele două extremităţi ale Europei, au afinităţi de civilizaţie, cultură şi limbă ce depăşesc contingenţele geografice şi istorice.

După cum a scris Mircea Eliade, într-un text puţin cunoscut din 1943, care a fost tradus în 1997 prin intermediul Ambasadei Portugaliei, *"geniul latin s-a îmbogăţit prin creaţia poetică a lui Eminescu, la fel cum se îmbogăţise prin operele lui Camões"*. Iar el îi prezenta drept exemplele paradigmatice ale capacităţii de reînnoire a latinităţii, descoperind *"noi geografii"* şi *"noi universuri spirituale"*, în spaţiile şi timpurile în expansiune.

Între viziunea asupra lumii a autorului *Lusiadei*, un poet epic, liric şi dramatic al Renaşterii, şi cea a poetului romantic al *Luceafărului* există mai mult decât o asemănare: atât unul, cât şi celălalt au exprimat sensibilitatea şi inteligenţa a două popoare în căutare de sine şi de ceilalţi, fie brăzdând oceanele, fie cătând spre înălţimile cosmice, într-un elan al imanenţei spre transcendenţă.

Dacă Luis de Camões este binecunoscut în România, şi anume prin traducerea *Lusiadei* de către Aurel Covaci (Bucureşti, 1965) şi a *Sonatelor* de către H.R. Radian (Bucureşti, 1974), în ceea ce-l priveşte pe Eminescu, acesta a fost oferit spre citire Portugaliei de către un eminent filolog român exilat, Victor Buescu, în 1950, care a publicat la Lisabona, cu ocazia centenarului poetului, o antologie din *Poeziile* lui, în ediţie bilingvă, traducându-le în colaborare cu poetul Carlos Queiroz.

Această antologie, precedată şi urmată de câte un studiu al lui Mircea Eliade, îşi păstrează toată actualitatea. De aceea ea este reluată acum în România, atât de către Editura LIBRA (care o completează cu versuri traduse de poetul brazilian Luciano Maia) la Bucureşti, cât şi de către Editura SAKURA la Iaşi, în ediţii îngrijite, respectiv, de Micaela Ghiţescu şi Aurelia Merlan. Ambele reeditări au fost prezentate recent cu ocazia omagierii lui Camões şi Eminescu, organizată de Ambasada Portugaliei în colaborare cu Ministerul Culturii din România, la Institutul "Nicolae Iorga". O expoziţie iconografică şi bibliografică despre Luis de Camões marchează de asemenea fraternizarea poetică dintre Portugalia şi România.

La încheierea preşedinţiei portugheze a Uniunii Europene, Ambasada Portugaliei la Bucureşti înţelege să-şi manifeste astfel solidaritatea cu România liberă şi democrată, printr-un dialog cultural care trebuie să se dezvolte şi să se aprofundeze mai mult pe viitor, alături de cooperarea politică şi economică dintre ţările noastre latine.

José Augusto SEABRA
Ambasadorul Portugaliei la Bucureşti
(Text preluat din "România Liberă", 15 iunie 2000)

Misiunea umanistă a UNESCO

Marţi, 6 iunie a.c., a avut loc în saloanele Comisiei Naţionale a României pentru UNESCO un simpozion cu tema *Semnificaţia umanismului italian de esenţă antică şi efectele lui în posteritate*, organizat de Comisia Naţională şi Asociaţia Culturală Româno – Italiană.

Lucrările simpozionului au fost deschise de profesorul universitar doctor **Victor IANCU**, secretarul general al Comisiei Naţionale a României pentru UNESCO.

Au prezentat comunicări de o înaltă ţinută Acad. prof. univ. dr. **Alexandru BALACI**, vicepreşedinte al Academiei Române ("Privire generală asupra umanismului"), Prof. univ. dr. **Dan IONESCU – SISEŞTI** ("Originea umanismului în antichitate"), Prof. univ. dr. **Vasile TOMESCU**, Doctor Honoris Causa ("Umanismul şi muzica medievală"), Prof. univ. dr. George **LĂZĂRESCU** ("Contribuţia umanismului la mişcarea italiană Risorgimento"), Prof. univ. dr. **Lavinia COMAN** ("Noul umanism contemporan din punct de vedere muzical"), Prof. univ. dr. **Victor IANCU** ("Misiunea umanistă a UNESCO").

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisorile Mihai Eminescu – Veronica Micle

Şerban C. ANDRONESCU

Proiectul "Anul Eminescu" al Casei de Cultură "Mihai Eminescu"

La 15 iunie a.c. a avut loc la sediul Uniunii Scriitorilor lansarea unei noutăți notabile a literaturii române, volumul *Dulcea mea Doamnă, Eminul meu iubit*, îngrijit, prefațat şi cu note de Christina Zarifopol – Illias, nepoata criticului, azi profesoară de latină la Universitatea Indiana din Bloomington, USA. Volumul, tipărit în condiții tehnice remarcabile (are un preț de asemenea remarcabil, 440.000 lei în librării, 350.000 la lansare), cuprinde 93 de scrisori inedite adresate de Eminescu Veronicăi Micle, 15 scrisori, tot inedite, ale Veronicăi trimise lui Eminescu, două ale Veronicăi adresate Harietei, sora poetului, şi una a lui Titu Maiorescu adresată lui Eminescu. Au fost scrise între anii 1879 şi 1882 şi apar în volum atât în facsimil cât şi în admirabila transcriere a Christinei Zarifopol – Illias. Prezentarea a fost făcută laudativ de criticii Nicolae Manolescu, Mircea Mihăieş şi Ion Bogdan Lefter în prezența lui Silviu Lupescu, directorul editurii Polirom, toți patru adresându-se publicului din spatele unor bogate buchete de flori depuse omagial în fața Christinei. În prealabil, aproape toate revistele literare din Bucureşti publicaseră articole cu titluri ditirambice, de pildă, "Emoția unei descoperiri epocale" de George Gană, sau "O fabuloasă descoperire" de Mircea Anghelescu, sau "Surpriza" de Ioana Pârvulescu, sau "Un mare roman epistolar" de Mircea Mihăieş, sau "Dimensiunile unei revelații" de Paul Cornea.

Ceea ce este într-adevăr demn de discutat cu privire la volum, în afară de expertiza literară a Christinei, este istoria descoperirii scrisorilor, păstrate aproape o sută de ani, incredibil, în sertarele câtorva descendenți ai Veronicăi, emigrați în Italia şi înstrăinați de cultura română. O singură persoană mai ştia de existența lor şi, bănuind că sunt importante, i-a solicitat ani după ani pe deținători să le dea publicității. Persoana aceasta era mama Christinei, Maria Economu. De-a lungul anilor, a fost refuzată de deținători pe motivul că erau prea intime. Erau într-adevăr scrisori de tipul obişnuit între îndrăgostiți. În speță, protagoniştii se aflau la mare distanță, Eminescu la Bucureşti, Veronica la Iaşi. Ei se adresau unul altuia cu diminutive ca "Momoți dragă", "Nicuțo", "Eminul meu iubit", "Momoțel" şi altele, multe conținând numeroasele scuze ale poetului explicând că n-are bani ca să-i trimită Veronicăi, altele justificând de ce poetul nu putea veni la Iaşi ca să-şi vadă iubita, altele arătând cauza pentru care nu se rezolva cererea Veronicăi de a obține o pensie după decesul soțului; alte scrisori conțineau invectivele lui Eminescu la adresa "putorii greceşti" (I.L.Caragiale, cum notează doct editorul), sau faptul că Dna Slavici căuta o casă de închiriat, sau că Dl Chițu (care trebuia să aprobe cererea Veronicăi) era la Craiova; altele aveau caracter erotic, enumerând locurile de pe trupul Veronicăi pe care Eminescu ar fi vrut să le sărute. Majoritatea scrisorilor conțin numeroase cacofonii, ceea ce arată că au fost redactate în grabă. În ciuda diminutivelor şi cuvintelor de dragoste, textele lasă să se întrevadă indispoziția mascată a lui Eminescu de a se deplasa la Iaşi (motivele invocate sunt clare, dar nu credibile la un mare îndrăgostit) şi o foarte difuză plictiseală a poetului (perceptibilă în subtext). Numeroasele paragrafe în care Eminescu îşi justifică imposibilitatea de a veni la Iaşi denotă că apelurile Veronicăi erau foarte insistente. Aceste fapte, poate şi posibilitatea că Veronica cerea bani, au constituit desigur motivele care i-au determinat pe primii posesori de a nu publica scrisorile. Ultima posesoare a acestora, o persoană care nu ştia deloc româneşte, deci nu avea idee de conținut, a cedat insistențelor Dnei Economu iar aceasta le-a transmis fiicei ei.

La lansare, toți vorbitorii s-au arătat optimişti şi au estimat că scrisorile vor aduce multe clarificări în biografiile celor doi protagoniști iar Nicolae Manolescu a calificat drept "prostii" (sic) aprecierile negative despre scrisori rostite anterior de Laurențiu Ulici, preşedintele Uniunii Scriitorilor. După lansare, Christina şi-a semnat cartea iar subsemnatul, în drum spre ieşire, abătându-se prin sala restaurantului de la parter, a dat de dramaturgul Paul Everac care se alimenta imperturbabil în compania soției, distinsa D-nă Ditzi.

În audiență s-au remarcat D-na Zoe Petre, consilier prezidențial, şi cunoscutul patriot Zigu Ornea; de asemenea, tatăl Christinei, avocatul şi scriitorul Dinu Zarifopol, şi soacra Christinei, D-na Illias, alături de numeroşi admiratori şi colegi ai Christinei din timpul tinereții.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eveniment

Săptămîna culturii elveţiene la Bucureşti

Sfîrşitul lunii mai a înscris în calendarul manifestărilor culturale din capitală cîteva momente de referinţă în mai buna cunoaştere a preocupărilor oamenilor de cultură din Elveţia. La început a fost inaugurarea expoziţiei de cărţi de autori elveţieni traduşi în limba română, în cadrul căreia Françoise CHOQUARD şi-a prezentat proaspătul volum intitulat *Drumul spre Lipari*.

A fost, apoi, în 31 mai, o conferinţă a domnului Martin NICOULIN, directorul Bibliotecii Universitare din Freiburg, despre *"Ambasada română a lui René de Weck, un diplomat elveţian împotriva lui Hitler şi a aliaţilor săi"*. (René de Weck a fost ministru plenipotenţiar al Legaţiei elveţiene la Bucureşti între anii 1933 şi 1945), iar sîmbătă 3 iunie, în Sala Auditorium a Muzeului Naţional, concertul simfonic al "Neues Zürcher Orchester", condusă de Martin STUDER, cu un regal Rossini (Uvertura de "La Scala di Seta"), Mozart (concertul pentru clarinet KV622, avînd-o ca solistă pe Elisabeth HÄFLIGER), Huber ("El Camino de Santiago" pentru orchestră de coarde) şi Haydn ("Simfonia nr. 89").

Calendar

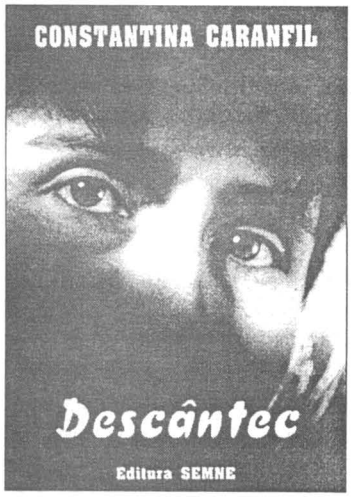

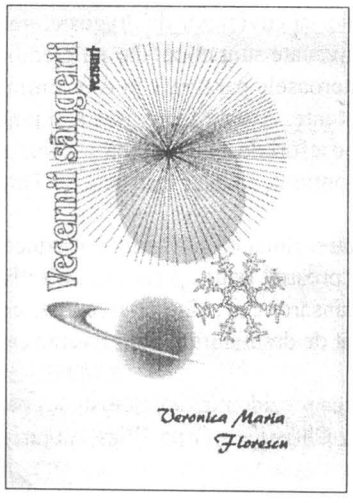

Salonul literar "I.L. Caragiale"

Reluînd o mai veche tradiţie, Biblioteca "I.L. Caragiale" a inaugurat pe data de 17 mai noul ciclu de întîlniri din cadrul Salonului Literar. Cu acest prilej au fost prezentate volumele *Descîntec* de Constantina Caranfil şi *Vecernii sîngerii* semnat de Veronica Florescu. Vorbind despre cartea de povestiri a Constantinei Caranfil, editorul Gheorghe Zarafu a remarcat disponibilitatea stilistică a autoarei şi tonul plin de sinceritate al mărturisirii. Volumul de versuri *Vecernii sîngerii* a fost comentat de cîţiva invitaţi de marcă ai Salonului Literar: compozitorul Dumitru Capoianu, dramaturgul Dan Tărchilă şi poetul Ion Horea. Cei prezenţi au dialogat pe marginea unor teme de actualitate privind fenomenul literar contemporan, apreciind iniţiativa Bibliotecii "I.L. Caragiale" de a relua întîlnirile periodice dedicate noilor apariţii editoriale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Concursul de literatură creștină "Izvorul Tămăduirii"

Aflat la cea de-a doua ediție, concursul "Izvorul Tămăduirii" și-a anunțat cîștigătorii în cadrul unei ceremonii speciale desfășurate pe data de 22 mai la Muzeul Literaturii Române, unde a avut loc una din secțiunile Festivalului "Puterea comunicării". Organizat de Fundația Religio, în colaborare cu Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu", concursul urmărește, potrivit regulamentului său oficial: "revitalizarea creației literare de inspirație creștină prin promovarea unei expresivități stilistice moderne". Misiunea comisiei de jurizare a fost dificilă deoarece pe adresa bibliotecii au sosit zeci de plicuri din toată țara, multe dintre ele conținînd lucrări (poezie, proză, eseuri) de nivel remarcabil. Premiul special al juriului a fost acordat tînărului poet Cornel Paiu, student la Facultatea de Teologie Ortodoxă București. Într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre vom publica un grupaj din poemele premiate.

S-a înființat Fan Club București

Miercuri, 7 iunie, la sediul Bibliotecii "I.L. Caragiale" a avut loc întîlnirea inaugurală a Fan Clubului București. Așa cum sugerează și denumirea sa, Clubul este deschis pasionaților de istoria și perspectivele Capitalei, celor care dețin documente (cărți, fotografii, ilustrate, jurnale) despre vechiul București. La manifestare au participat numeroși tineri reprezentînd fundații și organizații bucureștene, precum și studenți de la secția de bibliologie a Universității București. Evenimentul a fost prefațat de o dezbatere organizată de membrii Asociației Române de Oratorie și Retorică (ARDOR) care au provocat publicul la o discuție cu tema: "Mai poate fi considerat Bucureștiul *Micul Paris*?" Argumentele pro și contra au adus în atenție valoarea europeană a specificului bucureștean dar și pericolul degradării imaginii acestui oraș datorită unei defectuoase politici edilitare. La discuțiile aprinse și prelungite pe marginea acestor aspecte au luat parte, printre alții: istoricul Virgiliu Z. Teodorescu și George Călin, director executiv al Asociației Naționale a Organizatorilor de Evenimente. Concluzionînd, domnul Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale, a atras atenția că zestrea istorică a Bucureștiului, în care se îmbină influențe occidentale și orientale, trebuie ocrotită cu multă grijă pentru că ea stă la baza memoriei comunității. Fără conștiința acestui fundament istoric orașul se poate transforma într-o aglomerare umană lipsită de identitate.

Inițiatorii clubului și-au exprimat intenția de a organiza periodic întîlniri în cadrul cărora "fanii" Bucureștiului să poarte discuții despre diverse aspecte ale vieții urbane și totodată să realizeze împreună programe cultural – sociale în colaborare cu numeroși alți parteneri interesați de aceste proiecte.

La încheierea manifestării, președinta Fundației Golescu, actrița Manuela Golescu, a acordat Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" o diplomă specială pentru rolul acestei instituții în dezvoltarea vieții culturale bucureștene.

Ținem să mulțumim redactorilor din presa scrisă și audio – vizuală care au mediatizat evenimentul, aducîndu-l în atenția opiniei publice. Inaugurarea Fan Clubului București a fost semnalată în rubricile de știri ale posturilor TVR (Matinal), Prima TV, Radio România Actualități, Radio România Cultural, Radio Antena Bucureștiului, precum și în articole speciale publicate în "Cotidianul", "Metrobus", "Observatorul Cultural", "Șapte seri". *(Horia FRUNZĂ)*

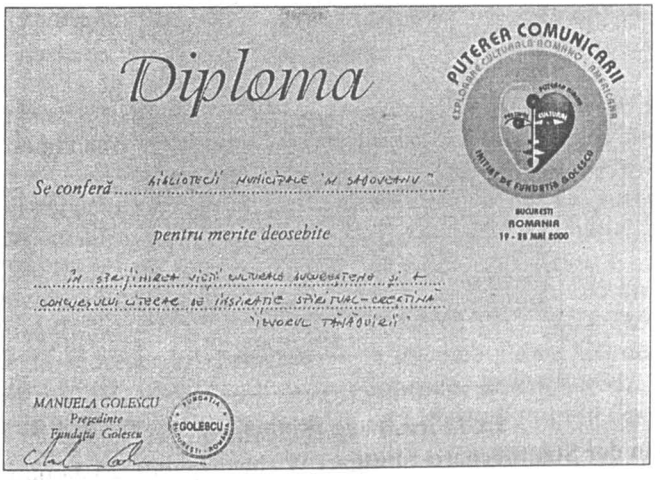
Diploma

PUTEREA COMUNICĂRII

Se conferă BIBLIOTECII MUNICIPALE "M. SADOVEANU"

pentru merite deosebite

în stimularea vieții culturale bucureștene și a concursului literar de inspirație spiritual-creștină "IZVORUL TĂMĂDUIRII"

BUCUREȘTI ROMÂNIA 19 - 22 MAI 2000

MANUELA GOLESCU
Președinte
Fundația Golescu

GOLESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Noutăți editoriale

• Andersen, Hans Christian, *Bazarul unui poet*. Memorii de călătorie în Grecia, Orient şi Țările Dunărene, traducere, prefață şi note de Grete Tartler, Editura Univers, Bucureşti, 2000, 232 p.

• Bergman, Ingmar, *Convorbiri particulare*, traducere şi note de Elena-Maria Morogan, Editura Univers, Bucureşti, 2000

• Brad, Ion, *Al doilea suflet*, poezii, Editura Albatros, Bucureşti, 2000, 100 p.

• Broch, Herman, *Somnambulii*, traducere de Mircea Ivănescu, prefață de Cornel Ungureanu, Editura Univers, Colecția "A treia Europă", Bucureşti, 2000, 640 p., 95.000 lei

• Cozea, Liana, *Portretul unei doamne*, postfață de Nicolae Manolescu, Editura Paralela 45, Colecția "Deschideri", Piteşti, 2000, 204 p., 35.000 lei

• Dimisianu, Gabriel, *Lumea criticului*, Editura Fundației Culturale Române, Colecția "Critică şi istorie literară", Bucureşti, 2000, 608 p.

• Dostoievski, F.M., *Jurnal de scriitor*, vol. III, Editura Polirom, Iaşi, 2000

• Drimba, Ovidiu, *Leonardo Da Vinci – Titan al Renaşterii*, Editura Saeculum, Bucureşti, 2000, 224 p., 9.000 lei

• *Dulcea mea Doamnă/Eminul meu iubit*. Corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle, Editura Polirom, Iaşi, 2000

• Genette, Gérard, *Imanență şi transcendență*, Editura Univers, Colecția "Studii", Bucureşti, 2000

• Horia, Vintilă, *A murit un sfânt...*, Poesii, 1941 – 1951, ediție îngrijită de Nicolae Florescu, Editura Jurnalul literar, Bucureşti, 2000, 96 p.

• Hrabal, Bohumil, *Minunea noastră cea de toate zilele*, traducerea şi selecția textelor de Jean Grosu, Editura Univers, Colecția "Clasici ai literaturii moderne", Bucureşti, 2000

• Kawabata, Yasunari, *Frumusețe şi întristare*, în românește de Sorin Mărculescu, Editura Humanitas, Colecția "Cartea de pe noptieră", Bucureşti, 2000, 206 p.

• Nemoianu, Virgil, *România şi liberalismele ei. Atracții şi împotriviri*, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 2000, 340 p.

• Popescu, Cristian Tudor, *România abțibild*, publicistică, Editura Polirom, Iaşi, 2000, 216 p.

• Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, vol. V, *Poezia românească de la al doilea război mondial până în anul 2000*, Editura Niculescu, Bucureşti, 2000, 688 p.

• Slama-Cazacu, Tatiana, *Stratageme comunicaționale şi manipularea*, Editura Polirom, Colecția "Plural", Iaşi, 2000, 200 p.

• Ştefănescu, Crisula, *Între admirație şi iubire*. De vorbă cu Alexandru Ciorănescu, Editura Jurnalul literar, Colecția "Dialog", Bucureşti, 2000, 96 p.

• *Trei apocrife ale Vechiului Testament.* Iosif şi Aseneth, Testamentul lui Iov, Testamentul lui Avraam, Editura Polirom, Iaşi, 2000

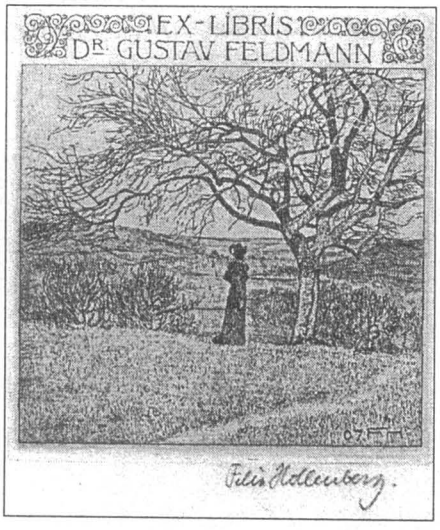

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale
iulie 2000

♦ iulie 1895. 105 ani de la apariția gazetei socialiste **"Lumina"**, editată de cercul socialist cu același nume

♦ 1 iulie 1925. 75 de ani de la nașterea scriitorului **Ion Maxim**

♦ 3 iulie 1875. 125 de ani de la moartea lui **George Bizet**, compozitor francez (25 oct. 1838 - 3 iul. 1875)

♦ 3 iulie 1950. 50 de ani de la nașterea poetei **Ioana Dinulescu**

♦ 4 iulie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Robert Desnos**, poet francez (4 iul. 1900 - 8 iun. 1945)

♦ 4 iulie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Lionel Trilling**, prozator și critic literar american (4 iul. 1905 - 5 nov. 1975)

♦ 4 iulie 1965. 35 de ani de la moartea lui **Alexandru Myller**, om de știință, matematician, profesor la Univ. din Iași, membru al Academiei Române din 1948 (3 dec. 1879 - 4 iul. 1965)

♦ 5 iulie 1880. 120 de ani de la nașterea lui **Constantin Tănase**, renumit actor de revistă, întemeietorul celebrului teatru de revistă "Cărăbuș" [1919] (5 iul. 1880 - 29 aug. 1945)

♦ 5 iulie 1920. 80 de ani de la moartea lui **Max Klinger**, pictor, gravor și sculptor german (18 feb. 1857 - 5 iul. 1920)

♦ 5 iulie 1920. 80 de ani de la nașterea scriitoarei **Iulia Soare** (5 iul. 1920 - 23 iul. 1971)

♦ 6 iulie 1415. 585 de ani de la moartea lui **Jan Hus**, reformator ceh (6 iul. 1369 - 6 iul. 1415)

♦ 6 iulie 1920. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Dragoș Vicol** (6 iul. 1920 - 1983)

♦ 7 iulie 1860. 140 de ani de la nașterea lui **Gustav Mahler**, compozitor și dirijor austriac (7 iul. 1860 - 18 mai 1911)

♦ 11 iulie 1885. 115 ani de la nașterea lui **Iuliu Zanne**, scriitor, autorul celebrei colecții de proverbe românești în 9 volume (11 iul. 1885 - 1924)

♦ 11 iulie 1925. 75 de ani de la nașterea sculptorului **Gavril Covalschi**

♦ 12 iulie 1925. 75 de ani de la nașterea lui **Radu Enescu**, eseist și critic literar (12 iul. 1925 - 22 iul. 1994)

♦ 12 iulie 1930. 70 de ani de la nașterea traducătoarei **Janina Ianoși**

♦ 13 iulie 1885. 115 ani de la nașterea lui **Constantin Baciu**, compozitor (13 iul. 1885 - 8 sept. 1959)

♦ 13 iulie 1895. 105 ani de la nașterea lui **Vasile Harea**, filozof și istoric literar (13 iul. 1895 - 30 ian. 1987)

♦ 14 iulie 1875. 125 de ani de la apariția, la București, a **"Curierului Bucurescilor"**, publicație condusă de H. Grandea

♦ 14 iulie 1890. 110 ani de la nașterea lui **Ossip Zadkine**, sculptor francez de origine rusă, membru al "Școlii de la Paris" (14 iul. 1890 - 25 nov. 1967)

♦ 15 iulie 1885. 115 ani de la moartea **Rosaliei de Castro**, poetă spaniolă (feb. 1837 - 15 iul. 1885)

♦ 15 iulie 1890. 110 ani de la moartea lui **Leon C. Negruzzi**, publicist (5 iun. 1840 - 15 iul. 1890)

♦ 15 iulie 1920. 80 de ani de la apariția, la București, a revistei bilunare **"Culisa artistică"**

♦ 16 iulie 1890. 110 ani de la moartea lui **Gottfried Keller**, scriitor elvețian (19 iul. 1819 - 16 iul. 1900)

♦ 17 iulie 1920. 80 de ani de la nașterea lui **Cristofor Simionescu**, chimist

♦ 17 iulie 1945. 55 de ani de la nașterea lui **Mircea Constantinescu**, prozator

♦ 17 iulie 1945. 55 de ani de la nașterea lui **Daniel Dimitriu**, critic și istoric literar

♦ 18 iulie 1610. 390 de ani de la moartea lui **Michelangelo Merisi da Caravaggio**, pictor italian (28 sept. 1573 - 18 iul. 1610)

♦ 20 iulie 1880. 120 de ani de la nașterea lui **Hermann Alexander Graf von Keyserling**, filosof german al istoriei și culturii, fondator al "Școlii de înțelepciune" de la Darmstadt (20 iul. 1880 - 26 apr. 1946)

♦ 20 iulie 1930. 70 de ani de la nașterea scriitorului **Iuliu Rațiu**

♦ 20 iulie 1945. 55 de ani de la moartea lui **Paul Valéry**, poet și eseist francez (30 oct. 1871 - 20 iul. 1945)

♦ 21 iulie 1920. 80 de ani de la nașterea poetei **Violeta Zamfirescu**

♦ 23 iulie 1920. 80 de ani de la moartea lui **Teodor V. Ștefanelli**, istoric și scriitor, membru al Academiei Române (18 aug. 1849 - 23 iul. 1920)

♦ 25 iulie 1945. 55 de ani de la moartea lui **Enea Hodoș**, prozator și folclorist (31 dec. 1858 - 25 iul. 1945)

♦ 26 iulie 1875. 125 de ani de la nașterea lui **Carl Gustav Jung**, psihiatru și psiholog elvețian (26 iul. 1875 - 6 iun. 1961)

♦ 26 iulie 1875. 125 de ani de la nașterea lui **Antonio Ruiz Machado**, poet spaniol (26 iul. 1875 - 19 feb. 1939)

♦ 27 iulie 1835. 165 de ani de la nașterea lui **Giosué Carducci**, poet, prozator și eseist italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1906 (27 iul. 1835 - 16 feb. 1907)

♦ 27 iulie 1870. 130 de ani de la nașterea lui **Hilaire Belloc**, poet, eseist și istoric britanic (27 iul. 1870 - 16 iul. 1953)

♦ 27 iulie 1925. 75 de ani de la nașterea lui **Marcel Gafton**, poet și traducător (27 iul. 1925 - 21 dec. 1987)

♦ 27 iulie 1930. 70 de ani de la nașterea scriitorului **Costache Anton**

♦ 28 iulie 1750. 250 de ani de la moartea lui **Johann Sebastian Bach**, compozitor și organist german (31 mart. 1685 - 28 iul. 1750)

♦ 28 iulie 1970. 30 de ani de la moartea lui **Sir John Barbirolli**, violonist și dirijor englez de origine italiană (2 dec. 1899 - 28 iul. 1970)

♦ 29 iulie. **Ziua Imnului Național al României**, **"Deșteaptă-te, române!"**, muzica de Anton Pann, versuri de Andrei Mureșanu

♦ 29 iulie 1895. 105 ani de la nașterea lui **Victor Ion Popa**, scriitor (29 iul. 1895 - 30 mart. 1946)

♦ 29 iulie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Eyvind Johnson**, scriitor suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1974 (29 iul. 1900 - 25 aug. 1976)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Eminescu Anniversary Year 2
Paul CERNOVODEANU – Foreign Travellers in Bucharest. Conclusions 4
Ana Maria ORĂŞANU – Old Bucharest Buildings – Following the Painter Ştefan Luchian 5
Hugo von GAUDI – Bucharest. A Short Vade – Mecum for Germans (II) 8
Doina NĂGLER – News about the Romanian Provinces in "Journal encyclopedique" 13
Robert Desnos Centenary 16
Anghel DUMBRĂVEANU – Poems 18
Teofil BĂLAJ – A Day in the Life of "Goncourt" Prize (I) 20
The Romanian National Civic Forum
Grigore C. BOSTAN – Mihai Eminescu and the Cernăuţi University 21
Public Libraries: Bertelsmann Foundation Annual Report 1998/1999 24
S.N. PROSSEKOVA – Library's Role in the New Educational Process 28
Librarian's Days in Austria 29
EBLIDA – Horizons, Programmes, Initiatives 31
Teofil BĂLAJ – The Great "Oscar" and the Quality of Being a Witness (II) 33
José Augusto SEABRA – The Portugal Embassy's Tribute to Camões and to Eminescu 34
UNESCO Symposium 34
Şerban C. ANDRONESCU – Mihai Eminescu – Veronica Micle: The Letters 35
The Swiss Culture Week in Bucharest 36
Calendar 36
New Books 38
The Calendar of Cultural Events – July 2000 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar general de redacţie: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacţie: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Municipală Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

ROBERT DESNOS

1900 - 1945

"Aştept de ani şi ani naufragiul
frumosului vapor de care sunt îndrăgostit...
Aspir la acest naufragiu,
aspir la sfârşitul tragic al răbdării mele".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

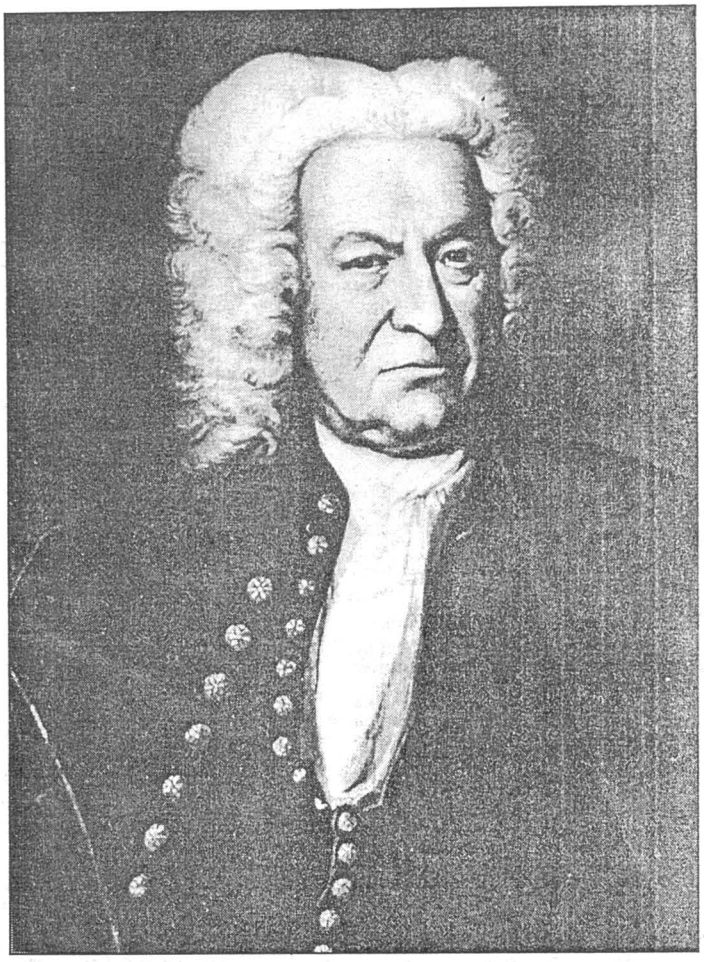

JOHANN SEBASTIAN BACH

1685 - 1750

250 de ani de la moarte

"De o jumătate de secol Bach este pâinea mea cea de toate zilele".

"Opera lui Bach e palpabilă, materială, umană".

"... sonatele de Bach, textele acestea atât de umile în care Bach nu încearcă să emoționeze ci lasă muzica să exprime singură toată divina ei emoție".

George Enescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro